

Neka obilježja leksika u časopisima za mlade

Rožman, Helena

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:238990>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-12**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET**

Helena Rožman

Neka obilježja leksika u časopisima za mlade

(DIPLOMSKI RAD)

Rijeka, 2018.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za kroatistiku

Helena Rožman
Matični broj: 0009068220

Neka obilježja leksika u časopisima za mlade

DIPLOMSKI RAD

Diplomski studij: Hrvatski jezik i književnost/ Filozofija

Mentor: doc. dr. sc. Željka Macan

14.6.2018.

IZJAVA

Kojom izjavlujem da sam diplomski rad naslova *Neka obilježja leksika u časopisima za mlade* izradila samostalno pod mentorstvom doc. dr. sc. Željke Macan.

U radu sam primijenila metodologiju znanstvenoistraživačkoga rada i koristila literaturu koja je navedena na kraju diplomskoga rada. Tuđe spoznaje, stavove, zaključke, teorije i zakonitosti koje sam izravno ili parafrazirajući navela u diplomskom radu na uobičajen način citirala sam i povezo/la s korištenim bibliografskim jedinicama.

Student/studentica

Helena Rožman

Potpis

Sadržaj

1. UVOD	1
2. RASLOJAVANJE LEKSIKA.....	2
2.1. VREMENSKO RASLOJAVANJE LEKSIKA.....	2
2.2. PROSTORNO I FUNKCIONALNO RASLOJAVANJE LEKSIKA.....	3
3. DEFINICIJA NEOLOGIZAMA I RAZLOZI NJIHOVA NASTANKA	4
4. OTKRIVANJE NEOLOGIZAMA	6
5. NORMA NA LEKSIČKOJ RAZINI	7
6. KATEGORIJE NEOLOGIZAMA	9
6. 1. POSUĐENICE	9
6. 1. 1. EGZOTIZMI	9
6. 2. PSUDODOSUĐENICE (PRIVIDNE POSUĐENICE).....	10
6. 3. DOMAĆE NOVE RIJEČI	11
6. 4. NOVE - STARE RIJEČI.....	11
6. 5. NEOLOGIZMI U ŽARGONU	11
6. 6. NOVE SKRAĆENICE.....	12
6. 6. 1. STRANE SKRAĆENICE	12
6. 6. 2. PREVEDENICE STRANIH SKRAĆENICA.....	12
6. 6. 3. DOMAĆE SKRAĆENICE	13
7. NAČINI STVARANJA NEOLOGIZAMA	13
7. 1. TVORBENI OBRASCI	13
7. 2. STVARANJE NOVIH RIJEČI KONTRAKCIJOM/ SAŽIMANJEM.....	14
7. 3. SEMANTIČKA NEOLOGIJA	14
7. 4. STVARANJE NOVIH RIJEČI METONIJOM.....	15
7. 5. STVARANJE NOVIH RIJEČI METAFOROM.....	15
7. 6. SLOBODNE TVORBE.....	16
7.7. NEOLOGIZMI NASTALI RADI POPUNJAVANJA MJESTA ANTONIMA	16
8. JEZČNO POSUĐIVANJE	17
8.1. PODJELA POSUĐENICA S OBZIROM NA STUPANJ PRILAGODENOSTI HRVATSKOM JEZIČNOM SUSTAVU	18
8.2. PRILAGODBA POSUĐENICA	19
8.2.1. FONOLOŠKA PRILAGODBA	19
8.2.2. ORTOGRAFSKA PRILAGODBA.....	20
8.2.3. MORFOLOŠKA PRILAGODBA.....	21
8.2.4. SEMANTIČKA PRILAGODBA	22
9. METODOLOGIJA	23
10. ANALIZA	24

10.1. POSUĐENICE – TUĐE RIJEČI	26
10.2. POSUĐENICE KOJE SU PRILAGOĐENE HRVATSKOM JEZIKU	38
10.3. NEOLOGIZMI NASATLI UPOTREBOM TVORBENIH OBRAZACA.....	42
10.4. NEOLOGIZMI NASTALI KRAĆENJEM.....	46
10.5. NEOSEMANTIZMI.....	48
10.6. NEOLOGIZMI U ŽARGONU	53
10.7. RIJEČI TVORENE POSTOJEĆIM ELEMENTIMA U JEZIKU	55
10.8. OKAZIONALIZMI.....	55
11. JEZIK MLADIH	58
11.1. ODNOS PURIZMA I NEOLOGIZAMA	59
12. ZAKLJUČAK	61
13. LITERATURA.....	62
14. SAŽETAK.....	64
15. NASLOV I KLJUČNE RIJEČI.....	65

1. UVOD

Predmetom su istraživanja provedenoga u okviru ovoga rada obilježja leksika u časopisima za mlade. Vodeći se glavnim karakteristikama vremenske (aktivni leksik, historizmi, arhaizmi, nekrotizmi, knjiški leksik, leksik „na prijelazu“ (zastarjelice, pomodnice i novotvorenice)), područne (lokalizmi, regionalizmi i dijalektizmi) i funkcionalne (književno-umjetnički stil, publicistički stil, znanstveni stil, administrativni stil i razgovorni stil) raslojenosti leksika, građa koja čini predmet provedene analize prikupljena je metodom ekscerpacije iz časopisa za mlade *OK!*, broj 310, izdanje iz studenoga 2017. godine, *OK!*, broj 314, izdanje iz ožujka 2018. godine, *OK!*, broj 315, izdanje iz travnja 2018. godine i *Joomboos* broj 4, izdanje iz travnja 2018. godine. Pretpostavka je bila da će se provedenom analizom potvrditi velik broj novotvorenica ili neologizama, zastupljenost lokalizama te obilježja razgovornoga funkcionalnog stila. Pretpostavljalo se da će se potvrditi velik broj posuđenica, i to uglavnom anglizama u potpunosti neprilagođenih hrvatskome jeziku ili djelomično prilagođenih njegovim normama. Stupanj njihove prilagodbe i pripadnosti odgovarajućoj skupini posuđenica u okviru će se ovoga rada prikazati i analizirati u obliku tablica. Posuđenice će se promatrati u kontekstu pojave novih riječi, odnosno neologizama koji su jedno od obilježja jezika mladih. Pokušat će se utvrditi zašto u njemu često dolazi do preuzimanja stranih riječi iako za njih postoje hrvatske istoznačnice. Time će se razmotriti i pitanje jezičnoga purizma i njegove uloge u medijskome diskursu koje je bilo izvorom za provedeno istraživanje i analizu.

2. RASLOJAVANJE LEKSIKA

Leksik karakterizira jezična raznolikost koja je vertikalna i horizontalna. Za vertikalnu raznolikost je karakteristična diferencijacija jezičnoga sustava na istome prostoru te među različitim skupinama govornika, na primjer razlika između mlađih i starijih govornika. Za horizontalnu raznolikost je karakteristična diferencijacija jezičnoga sustava u prostoru te prostorno raslojavanje. Leksik se raslojava vremenski, područno i funkcionalno. Leksik hrvatskoga standardnoga jezika prema opsegu komunikacijske prakse se dijeli na opći leksik i leksik ograničene uporabe. Opći leksik je poznat većini govornika hrvatskoga jezika te se koristi u svim komunikacijskim situacijama. Bez općeg leksika komunikacija i sporazumijevanje hrvatskim jezikom ne bi bilo moguće. S druge strane, leksik ograničene uporabe je poznat manjem broju govornika. Njega čine stručni i znanstveni nazivi, polunazivi i profesionalizmi struka i znanosti.

2.1. VREMENSKO RASLOJAVANJE LEKSIKA

Između općega leksika, prošloga leksika i suvremenoga općega leksika postoji sličnost. U svim razdobljima uvijek su postojali leksemi koji su u svakoj komunikacijskoj situaciji bili česti kao i leksemi koji su bili rijetki i prosječnom govorniku često nepoznati. Upravo zato se u općem leksiku razlikuju dva osnovna sloja - sloj aktivnih leksema i sloj pasivnih leksema. Aktivni leksik jest suvremeni leksik u kojemu se javljaju uobičajene, razumljive i aktualne jezične pojavnosti koje govornici neutralno koriste u pisanoj i govorenoj komunikaciji. S druge strane, pasivni sloj leksika čine leksemi koji su u općem leksiku hrvatskoga jezika iz različitih razloga zastarjeli, te se u njega ubrajaju arhaizmi¹, historizmi², nekrotizmi³ i knjiški leksik⁴. Granica između aktivnoga i pasivnoga dijela općega leksika nije

¹ Leksemi koji su postali dijelom pasivnoga leksika zbog unutarjezičnih razloga imaju sinonime u suvremenome jeziku.

² Leksemi koji su postali pasivnim dijelom leksika zbog izvanjezičnih razloga nemaju sinonime u suvremenome jeziku, odnose se na titule, zvanja, službu, odjeću i tako dalje.

³ Leksik koji je karakterističan za pojedinoga pisca ili leksikografa, takvi leksemi nisu postali dijelom aktivnoga leksika.

⁴ Leksemi koji se javljaju samo u knjigama ili rječnicima.

čvrsta te leksemi mogu prelaziti iz jednoga u drugi. Tako između aktivnoga i pasivnoga leksika postoji prijelazni sloj s nekoliko skupina leksema koji ne pripadaju u cijelosti niti jednomu od njih. U prijelazni leksik se ubrajaju zastarjelice⁵, pomodnice⁶, oživljenice⁷ i neologizmi. Predmetom su istraživanja provedenoga u okviru ovoga rada upravo neologizmi koji označavaju novonastale riječi i koji imaju kratak vijek trajanja. Neologizmi pripadaju neologiji koja označava ukupnost procesa koji određuju stvaranje novih riječi u nekome jeziku. Na njihov nastanak utječu izvanjezični razlozi, primjerice kada se trebaju imenovati nova znanstvena i tehnička postignuća, društvene pojave, proizvodi i izumi, te puristički razlozi, kada se posuđena riječ nastoji zamijeniti domaćom, u ovome slučaju hrvatskom riječi. Neologizmi nastaju uobičajenim tvorbenim načinima. Ukoliko su dobro tvoreni i potrebni leksiku hrvatskoga jezika te ih prihvate njegovi govornici, utoliko tada postaju aktivnim dijelom općega leksika.

2.2. PROSTORNO I FUNKCIONALNO RASLOJAVANJE LEKSIKA

Neke lekseme poznaju i koriste govornici samo jednoga dijela hrvatskoga jezičnog područja koje može biti veće ili manje, dok druge poznaje i koristi većina govornika istoga jezika. Fonološke i morfološke razlike koje postoje između pojedinih narječja hrvatskoga jezika rezultat su jezičnoga razvoja, odnosno unutarjezičnih čimbenika. S druge strane, na raslojenost leksika hrvatskoga jezika uz unutarjezične čimbenike snažno utječu i izvanjezični čimbenici koji su politički i društveni. Upravo stoga su pojedini leksemi karakteristični za neki mjesni govor, za neko jezično područje ili za jedno od hrvatskih narječja, dok su drugi poznati većini govornika. Leksik se prostorno raslojava na lokalizme⁸, regionalizme⁹ i dijalektizme.¹⁰

⁵ Leksemi koji se sve manje koriste.

⁶ Leksemi koji označavaju neku pomodnu pojavu.

⁷ Leksemi koji su bili dijelom pasivnog leksika, ali se vraćaju u upotrebu.

⁸ Leksemi koji se koriste na ograničenu prostoru. Odnose se na specifične izraze koji su karakteristični za neki prostor.

⁹ Leksemi koji zahvaćaju širi prostor. Odnose se na specifične izraze koji zahvaćaju neke regije te variraju fonološki, morfološki i izrazno od regije do regije.

¹⁰ Leksemi koji pokrivaju najveći prostor. Odnose se na specifične riječi koje su karakteristične za određeno narječje te se prema tomu dijele na štokavizme, čakavizme i kajkavizme.

Što se pak tiče funkcionalne raslojenosti leksika, u hrvatskomu standardnom jeziku razlikuju se sljedeći funkcionalni stilovi: književno-umjetnički stil¹¹, publicistički stil¹², znanstveni stil¹³, administrativni stil¹⁴ te razgovorni stil.¹⁵ Svaki od njih oblikovao se istodobnim djelovanjem čovjeka, društva i jezika, te se prema svakomu od njih leksik i može funkcionalno raslojavati.

3. DEFINICIJA NEOLOGIZAMA I RAZLOZI NJIHOVA NASTANKA

Osnovna značajka jezika jest da se nalazi u stalnoj mijeni te sukladno tome nastaju i nove jezične tvorevine koje ulaze u opću uporabu. Takve tvorevine nazivaju se neologizmima. Nije uvijek jednostavno odrediti kriterije prema kojima se utvrđuje što jest neologizam, a što nije. Međutim, nesumnjivo je da u našem jeziku postoji mnoštvo neologizama. Iako njihova univerzalna jezikoslovna definicija zasada izostaje, sve su postojeće podudarne u tomu da se radi o novoj riječi. Potvrda se tomu nalazi i sljedećim trima navodima kojima se određuje što je neologizam:

*"Nova riječ, jezična novotvorina, kovanica ili posuđenica iz drugog jezika; novotvorenica".*¹⁶

*"Novostvorena riječ; novotvorenica".*¹⁷

*"Nova riječ, jezična novotvorina (obrat govora, gramatička osobitost)".*¹⁸

¹¹ Stil koji je najotvoreniji, najpropulzivniji prema novim leksemima.

¹² Stil unutar kojega se prepliću značajke književno - umjetničkoga i znanstvenoga stila, još se naziva i hibridnim stilom.

¹³ Stil za koji je karakteristična uporaba stručnih naziva, odnosno termina pojedinih znanosti.

¹⁴ Stil za koji je karakteristična sažetost i impersonalnost, najbliži je znanstvenome stilu.

¹⁵ Stil koji je svojstven usmenoj komunikaciji, no nije rijedak niti u pisanoj komunikaciji.

¹⁶ Anić, Vladimir. *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Novi liber. Zagreb. 2003., str. 853.

¹⁷ *Rječnik hrvatskoga jezika* (ur. Šonje, Jure). Leksikografski zavod i Školska knjiga. Zagreb. 2002., str. 677.

¹⁸ Klaić, Bratoljub. *Rječnik stranih riječi*. Nakladni zavod Matice hrvatske. Zagreb. 2002., str. 937.

Zanimljiva je i definicija koju daje Shippan, a koja ističe da se „neologizmi prihvaćaju i postaju elementi jezičnoga blaga ili ubrzo nestaju iz uporabe“.¹⁹ Znači, svaka nova riječ neće automatski postati dijelom leksika određenoga jezika. V. Muhvić-Dimanovski ističe: „Neologizmi su - bez obzira na to radi li se o sasvim novim riječima ili o novim značenjima starih - vrlo konkretni svjedoci društvenoga razvoja pojedinih sredina. Oni jasno pokazuju kako je jezik usko vezan uz komunikaciju i društvo“.²⁰ Ističe i sljedeće razloge nastajanja neologizama:

„Neologizmi nastaju zbog nekoliko razloga:

1. *pojava novih pojmova/ predmeta/ pojava kojima treba dati ime*

2. *novi nazivi kao dodatak već postojećima:*

a) *ekspresivni nazivi - derogativni, vulgarni, eufemistički, šaljivi, itd.*

b) *stilistički - žargon, formalni/ neformalni, razni registri*

c) *pragmatički faktori - jezična ekonomija, estetski razlozi, pomodni trendovi, trenutačna inspiracija i sl.*

3. *povijesni, politički i drugi“*.²¹

Dakle, nužni je preduvjet za nastajanje neologizama pojava novih predmeta i dostignuća koja je potrebno imenovati i koja utječu na jezik koji je podložan promjenama. Sukladno tome, jezik nove pojmove uklapa u sustav. S druge strane, neologizmi predstavljaju oblik jezičnoga purizma te tada dolazi do pokušaja zamjenjivanja posuđenih riječi domaćim izrazima. Na taj način mogu nastati prevedenice koje se smatraju pozitivnom stranom jezičnoga purizma. Ukoliko takvih tendencija ne bi bilo, utoliko bi se strane riječi posuđivale bez traženja odgovarajućih zamjena oblikovanih vlastitim sredstvima pojedinoga jezika. Jedno je od temeljnih značajki neologizama njihovo svojstvo da izazivaju procese prilagodbe kod govornika. Nova riječ će se ili kratkotrajno koristiti ili usvojiti ili čak odbiti. Muhvić-Dimanovski sukladno tome ističe sljedeće: „Nužno će posegnuti za posuđenicom ili će, što je ,

¹⁹ Muhvić-Dimanovski, Vesna. *Neologizmi: Problemi teorije i primjene*. Zavod za lingvistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta. Zagreb. 2005., str. 3 - 4.

²⁰ Ibidem, str. 9.

²¹ Ibidem, str. 4.

*dakako mnogo rjeđe - s obzirom na to da takav postupak zahtijeva mnogo više vremena i trenutačne inspiracije - stvoriti novu riječ od elemenata svojega jezika“.*²²

Neologizam se definira na temelju sadržajnog i formalnog aspekta, te se od ustaljenog leksika razlikuje po obliku i značenju ili pak samo po značenju. „*Neologizmi se uz to dijele i na dva temeljna tipa: denominativne i stilističke*“.²³ Denominativnim neologizmima se ističe neko novo iskustvo, te je njihov broj veći od stilističkih koje stvaraju pisci u svojim djelima i koje se inače ne prenosi u opći jezik. Što se tiče denominativne neologije, riječi koje joj pripadaju ili ostaju u izvornome obliku ili se integriraju u jezik primatelj. „*Strane se riječi odnosno posuđenice također dijele na dva tipa; jedno su denotativne posuđenice, a drugo konotativne*“.²⁴ Denotativnima se imenuju novi pojmovi ili proizvodi i to u nekoj drugoj zemlji, a koje zajedno s tim pojmom donose i novu riječ, dok konotativne označuju, na primjer, civilizacijske tekovine društva. Kao primjer konotativnih posuđenica mogu se navesti: „*gadget, shopping, hippie, drink, jeans, hit, happening, pizzeria, kapučino, espresso, fiesta, sangria, sommelier*“.²⁵ Zanimljiv je i vremenski aspekt koji otežava određivanje toga što jest, a što nije neologizam, premda ono što je novost u jednome jeziku ne mora nužno biti i u drugome.

4. OTKRIVANJE NEOLOGIZAMA

Neologizmi su najčešće prisutni u znanstvenome nazivlju, u razvoju tehnologije, te unutar informatičkoga društva. Otkrivanje neologizama je još uvijek zahtjevan proces, premda svaki dan nastane nova riječ. „*Najsloženiji problem u određivanju onoga što jest neologizam a što nije, nedvojbeno je vrijeme proteklo od usvajanja neke strane riječi u jezik, ili njezinoga stvaranja ako se radi o riječi građenoj od domaćih elemenata (...) Nerijetko se kod jedne te iste riječi može naići na različite interpretacije vezane uz „starost“ te riječi: za jednu je generaciju ona nešto sasvim uobičajeno, nešto što je oduvijek postojalo, za drugu, najčešće mlađu, nešto posve novo*“.²⁶ Donedavno, neologizmi su se otkrivali pretraživanjem

²² Ibidem, str. 2.

²³ Ibidem, str. 6.

²⁴ Ibidem, str. 7.

²⁵ Ibidem.

²⁶ Ibidem, str. 61.

rječnika, međutim ovakav pristup nije dobar, jer se govornik može susresti s novom riječi bilo u novinama, bilo na televiziji ili radiju, u nekoj od novijih medija...Došlo je i do poboljšanja pretraživanja jezičnih korpusa, ali niti to nije dovelo do pouzdane detekcije neologizama. Što se tiče novih riječi, one se mogu otkriti uspoređivanjem starijih korpusa s novim tekstom, ali problem su već poznate stare riječi koje su dobile novo značenje. U Dublinu je razvijen sustav poluautomatskoga pronalazanja novih riječi kojemu je cilj pronalazak neologizama u pojedinim terminologijama. Međutim, problem je što sustav nazvan *Cenit* otkriva samo formalne neologizme, ali ne otkriva značenjske koji su nastali promjenom gramatičke kategorije ili semantičkim proširenjem. „*Ono što Cenit pruža jest u stvari popis kandidata za nove riječi, dakle popis svih riječi koje bi se mogle - u skladu sa zadanim kriterijima - smatrati novima.*“²⁷ Zanimljiv je i pokušaj J. Honselaara. „*Pokušavajući na što brži način doći do što većeg broja neologizama u ruskome provukao je digitalizirane tekstove s Interneta kroz računalni pravopis.*“²⁸ U ovome slučaju svako odstupanje od pravila se bilježi kao pogreška koja označava neologizam, međutim i ova je metoda ograničena uspjeha. Da bi se navedeni problemi razriješili, i leksikografi i stručnjaci s područja obrade tekstova rade na otkrivanju odgovarajuće metode. No, ostaje problem semantičkih posuđenica, kod kojih se samo na temelju konteksta može otkriti značenje riječi. Zasadu se otkrivanjem neologizama bave lingvisti, dok će konačnu odluku o tomu što se može kategorizirati kao neologizam, a što ne, donositi leksikografi.

5. NORMA NA LEKSIČKOJ RAZINI

Norma podrazumijeva skup propisa kojima se određuje što je u jeziku pravilno. Norma obuhvaća sljedeće razine: leksičku, sintaktičku, morfološku, fonološku, pravogovornu i pravopisnu. Leksička norma određuje kojoj riječi treba dati prednost, koje treba ukloniti iz jezika te koje su riječi po upotrebi jednake. Dakle, leksička norma propisuje ispravnu uporabu riječi u hrvatskom standardnom jeziku. Ukoliko se radi o neutralnoj uporabi, utoliko je poštivanje leksičke norme obavezno. Posuđenice su česte u razgovornome stilu dok su u znanstvenome potrebne i nužne. Međutim, prema leksičkoj je normi hrvatskoga jezika potrebno što češće koristiti domaće riječi umjesto tuđih. Cilj je jezika očuvati i zadržati

²⁷ Ibidem, str. 118 -119.

²⁸ Ibidem, str. 119.

integritet i jezičnu kulturu. Kada se radi o prihvaćanju riječi stranoga podrijetla, potrebno je slijediti određena načela. Ona se u daljnjem tekstu navode prema Foro (2014):

1) *Kad je to moguće, riječ stranoga podrijetla dobro je zamijeniti istoznačnom domaćom riječju, primjerice anglizme ‘shopping’, ‘look’, ‘event’, ‘party’, ‘report’ valja zamijeniti hrvatskim istovrijednicama ‘kupovina’, ‘izgled’, ‘događaj’, ‘zabava/ tulum’, ‘izvješće’.*

2) *Ako se već mora prihvatiti riječ stranoga podrijetla, bolje je prihvatiti usvojenicu nego prilagođenicu, a prilagođenice je bolje prihvatiti nego tuđice. Stoga je bolje upotrijebiti tuđicu ‘seksi’ nego tuđu (stranu) riječ ‘sexy’ kao što je bolje upotrijebiti prilagođenicu ‘stil’ umjesto tuđe riječi ‘style’.*

3) *Ako se prihvaća riječ stranoga podrijetla, treba nastojati da se prihvati u liku načinjenom prema latinskomu ili grčkomu, a ne prema engleskomu, njemačkomu, francuskomu itd. jer ne samo da su „latinski i grčki temelj na kojemu je izgrađena naša i europska kultura i civilizacija nego se latinske i grčke riječi, za razliku od engleskih, francuskih, njemačkih itd., lako uklapaju u hrvatski jezični sustav.“ (Barić i dr., 1999: 285) Stoga je ispravniji oblik licencija nego oblik ‘licenca’ (engl. licence) iako se taj oblik, načinjen ugledanjem na engleski jezik, češće rabi u medijima.*

4) *Ako postoji samo izbor između dviju tuđica, prednost ima ona koja je manje obilježena kao tuđica.*

5) *Prihvaćenu prilagođenicu nećemo potiskivati svojom riječju, primjerice u hrvatskom jeziku supostoji prilagođenica printer i hrvatska zamjena pislač.*

6) *Za tuđice koje se teško prilagođavaju hrvatskome glasovnom sustavu treba nastojati pronaći zamjenu, npr. tuđicu ‘fajl’ treba zamijeniti ‘datotekom’, a ‘šoping’ ‘kupovinom’.*

7) *Ako se već posuđuje iz stranoga jezika, treba posuditi samo osnovnu stranu riječ, a ne cijelu njezinu porodicu što bi značilo da od posuđenice treba hrvatskim afiksima tvoriti nove riječi, a ne preuzimati ih iz stranog jezika tvorene po pravilima toga jezika, npr. pridjev od prilagođenice ‘stres’ (engl. stress) tvorit će se hrvatskim sufiksom -an (stresan), a ne preuzimati iz engleskoga jezika (stressfull)“.²⁹*

²⁹ Foro, Mirjana. 2014. *Leksička razina publicističkog stila*. Hrvatistika: studentski jezikoslovni časopis, 7. (7.), str. 162 - 163.

6. KATEGORIJE NEOLOGIZAMA

U radu se slijedi podjela neologizama prema Muhvić-Dimanovski (2005). U radu se navode obilježja svake od četiriju kategorija neologizama kako ih u navedenom izvoru donosi i njegova autorica. Promatraju se posuđenice, pseudoposuđenice, domaće – nove riječi i nove – stare riječi.

6. 1. POSUĐENICE

Prvu od četiriju skupina neologizama čine posuđenice. One „tvore najveći dio neološkoga leksika jer je očito nemoguće očekivati kako će svaka nova riječ koja se u nekom jeziku pojavi zajedno s “uvezenim“ pojmom odmah biti prevedena“.³⁰ Autorica u nastavku ističe kako prvo mjesto u hrvatskom jeziku zauzimaju riječi engleskoga odnosno američkoga podrijetla, ali isto tako u engleskome se mogu naći neologizmi španjolskoga, talijanskoga i drugih podrijetla. Najveći broj posuđenica u hrvatskome se javlja na području informatike i mobilne telefonije. Kao primjeri mogu se navesti: ‘Skype’, ‘guglati’, ‘styling’, ‘trolati’, ‘youtuber’.

6. 1. 1. EGZOTIZMI

Egzotizmi su prva podskupina posuđenica kojom se Muhvić-Dimanovski (2005) bavi u *Neologizmi: Problemi teorije i primjene*. „Egzotizmi su posuđene riječi koje označuju specifičnosti pojedinoga naroda“.³¹ Oni se redovito javljaju u semantičkoj sferi kod jela, pića, narodne nošnje, obitavališta, glazbala: ‘špageti’, ‘tekila’, ‘kimono’, ‘hacijenda’. Također, egzotizmi su i riječi koje označuju kulturne, političke i gospodarske posebnosti naroda: ‘papaja’, ‘votka’, ‘pončo’, ‘kauboj’, ‘polka’, ‘gulaš’, ‘iglu’, ‘sake’, ‘pelerina’. Međutim, navedeni primjeri su nosili status egzotizama samo kada su se pojavili na nekom govornom području. Danas su postali prihvatljivi i prilagođeni hrvatskom jezičnom sustavu na fonološkoj i

³⁰ Muhvić-Dimanovski V., op. cit. (bilj. 19), str. 39.

³¹ Ibidem, str. 45.

morfološkoj razini. „Prema našem se mišljenju kod egzotizama opaža jednak razvoj kao kod stranih riječi: strana riječ s vremenom dobiva status tuđice, mnoge tuđice postaju zatim usvojenice ili prilagođenice; egzotizam se također s vremenom razvija u tuđicu, a stanoviti ih broj postaje usvojenicom ili prilagođenicom“.³² Egzotizmi su strane, posuđene riječi koje dolaze iz zemalja koje su izvan našega kontinenta te takve riječi nisu prevodive. Ukoliko bi došlo do pokušaja prevodenja, utoliko bi se izgubila izvornost, te zbog toga takve riječi ostaju posuđenicama. Kao primjeri mogu se navesti: ‘tai chi’, ‘tekvondo’, ‘tofu’, ‘karate’, ‘sudoku’.

6. 2. PSUDOĐOSUĐENICE (PRIVIDNE POSUĐENICE)

Drugu od četiriju skupina neologizma čine pseudoposuđenice koje su manje zastupljene od posuđenica te se ne posuđuju kao cjelina. „Stanovit se broj pseudoposuđenica (posebice pseudoanglizama) proširio u više jezika, ali ima i takvih koje ostaju ograničene samo na jezično područje u kojem su nastale“.³³ Kao primjeri pseudoanglizama koji se javljaju u hrvatskome jeziku mogu se navesti leksemi koji završavaju na –er ili –ist: ‘kečer’, ‘džezer’, ‘nokauter’. Kao novija tvorba te vrste se navode i ‘darker’ i ‘kuler’. Pseudoposuđenice su jezična pojava koju potvrđuju i sljedeći primjeri: ‘hulahopke’, ‘farmerice’, ‘traperice’, ‘kaubojke’, ‘koleđice’, ‘fudbalerka’, ‘tenisice’, ‘trenirka’. U novije se vrijeme u hrvatskome nerijetko javljaju pseudoanglimi tvoreni dometkom –ing: ‘muving’, ‘footing’, ‘inženjering’, ‘presing’. U europskim jezicima javljaju se i pseudoanglizmi nastali kombinacijama sa sastavnicom –man: npr. ‘golman’ u hrvatskom jeziku. Još su neki od primjera ‘antibebi - pilula’ (engl. contraceptive pill), ‘autostop’ (hitchhiking), ‘happy end’ (engl. happy ending), ‘parking’ (parking site) koji su se već udomaćili. U hrvatskome jeziku se javljaju i pseudogermanizmi te ih dio pripada žargonu ili razgovornome jeziku, na primjer: ‘špacerice’, ‘šminker’, ‘šmeker’.

³² Ibidem.

³³ Ibidem, str. 47.

6. 3. DOMAĆE NOVE RIJEČI

Treću od četiriju skupina neologizama čine domaće nove riječi koje nastaju zbog potrebe za imenovanjem lokalno ograničenih novih pojava ili predmeta. U takvim situacijama ne dolazi do posuđivanja iz drugih jezika jer je neka riječ potrebna samo jednoj jezičnoj zajednici. „*Budući da tu nema sadržajnoga poticaja izvana, nema stranoga modela koji bi bio uzorom, jezik jednostavno koristi svoje unutarnje rezerve*“.³⁴ Krajem 1980-ih godina nastali su tako: *foteljaš*, *vatrogasne mjere*, *balvan - revolucija*. Takve riječi su danas prešle ili u pasivni rječnik ili su postale historizmi.

6. 4. NOVE - STARE RIJEČI

Zadnju skupinu neologizama čine nove stare riječi koje su potaknule stvaranje novih riječi poput izvedenica, pridjeva i složenica te nekih sintagmi. Najraširenija jest ‘*globalizacija*’, koja je potaknula stvaranje izvedenica: ‘*globalist*’, ‘*globalistički*’, ‘*antiglobalistički*’, ‘*antiglobalist*’, ‘*antiglobalizacijski*’. Zatim ‘*tranzicija*’ od koje je nastao pridjev ‘*tranzicijski*’ koji dolazi u kombinacijama s imenicama: ‘*tranzicijske zemlje*’, ‘*tranzicijska društva*’ i tako dalje. Elektronski: ‘*elektronska pošta*’, ‘*elektronsko poslovanje*’, ‘*elektronska trgovina*’, ‘*elektronsko bankarstvo*’. Još su neki od primjera: ‘*Informatički*’, ‘*eko*’ od ‘*ekološki*’ koji se javlja kod složenica: ‘*ekohrana*’, ‘*ekosustav*’, ‘*eko-škola*’, ‘*eko-program*’, ‘*ekokržno*’. Navedene riječi nisu nove, ali su u uporabi češće nego ranije.

6. 5. NEOLOGIZMI U ŽARGONU

Kao prvu posebnu podskupinu, autorica ističe neologizme u žargonu za koje ističe : „*Takve se nove riječi kuju posebice za predmete koji su dio svakodnevnoga života, koji su u neprestanoj uporabi ili su ljudima važni, uz koje su ponekad i emotivno vezani*“.³⁵ Pa tako

³⁴ Ibidem, str. 49.

³⁵ Ibidem, str. 53.

svaka marka automobila ima svoj naziv: 'buba' za Volkswagen, 'peglica' za Fiat 126, 'gojzerica' za Renault 4, 'žaba' za Citroen. Kod drugih se javlja sličnost s imenom npr. 'stojadin' za (Zastavu 101), skraćunica 'fíco' za Fiat, 'merđo' za Mercedes, te 'Spaček' za Citroenov automobil iz 1960-ih. Zatim tu su i 'sponzoruša', 'sačekuša' i 'pluterice'. Javljaju se i nazivi za zgrade: 'Mamutica', 'Zagrepčanka', 'Kockica', 'Brodarica', 'Tajkunara'. U žargonu se javljaju se i novi glagoli koji su ili izvedeni od imenica: 'skemijati', 'skrumpirati', 'čarapirati', 'bahatiti se', 'nogirati', 'krovirati se', 'skrozirati' ili su neosemantizmi: 'pasti'- biti uhvaćen u krađi, 'zakucati' - u košarci, 'brijati' - dobro se provoditi, '(is)peglati (karticu)' i drugi.

6. 6. NOVE SKRAĆENICE

Kao drugu posebnu skupinu autorica navodi nove skraćunica koje su podložne promjenama jer čim se promijeni puni naziv, mijenja se i skraćunica. Tako danas, primjerice, više nisu u uporabi skraćunica poput 'EC' (European Community) ili 'SFRJ' (Savezna Federativna Republika Jugoslavija). One su postale dijelom pasivnoga leksika.

6. 6. 1. STRANE SKRAĆENICE

Kao podskupinu novih skraćunica, autorica ističe strane skraćunica. „*Mnoštvo skraćunica stranoga podrijetla - i ovdje, ponovno, mahom engleskoga - javlja se u području računalne tehnologije, mobilne telefonije, digitalne fotografije, gospodarstva, bankarstva, politike i drugdje*“.³⁶ Kao primjeri se navode: 'PC' (personal computer), 'SMS' (short messaging system), 'USB' (universal serial bus), 'PDF' (portable document format), 'CD' (compact disc), 'PIN' (personal identification number) i tako dalje.

6. 6. 2. PREVEDENICE STRANIH SKRAĆENICA

Kao drugu podskupinu novih skraćunica, autorica ističe prevedenice stranih skraćunica. „*Neke od izravno preuzetih skraćunica s vremenom se prevode pa tako ima slučajeva gdje se sporedno rabe i strana skraćunica i njezina prevedenica*“.³⁷ Na primjer 'EU' (European Union) - 'EU' (Europska Unija), 'UN' (United Nations) - 'UN' (Ujedinjeni

³⁶ Ibidem, str. 58.

³⁷ Ibidem.

narodi), ‘*UFO*’ (Unidentified Flying Object) ima prevedenu inačicu ‘*NLO*’ (Neidentificirani leteći objekt).

6. 6. 3. DOMAĆE SKRAĆENICE

Kao treću podskupinu novih skraćenica, autorica navodi domaće skraćenice. Niz primjera se javlja kada se promatraju nazivi političkih stranaka: ‘*HDZ*’ (Hrvatska demokratska zajednica), ‘*SDP*’ (Socijaldemokratska partija Hrvatske), ‘*HSS*’ (Hrvatska seljačka stranka), ‘*SDS*’ (Srpska demokratska stranka), ‘*HNS*’ (Hrvatska narodna stranka) i tako dalje. Nadalje, prisutni su: ‘*JMBG*’ (jedinstveni matični broj građana), ‘*OIB*’ (osobni identifikacijski broj) ‘*HNB*’ (Hrvatska narodna banka), ‘*PDV*’ (porez na dodanu vrijednost), ‘*HZZO*’ (Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje), ‘*PU*’ (policajska uprava), ‘*MUP*’ (Ministarstvo unutarnjih poslova), ‘*HGK*’ (Hrvatska gospodarska komora) itd.

7. NAČINI STVARANJA NEOLOGIZAMA

U nastavku će se razmotriti načini stvaranja neologizama od kojih su navedeni: tvorbeni obrasci, stvaranje novih riječi kontrakcijom, semantička neologija, stvaranje novih riječi metonimijom, stvaranje novih riječi metaforom, slobodne tvorbe te neologizmi nastali radi popunjavanja mjesta antonimima.

7. 1. TVORBENI OBRASCI

Prvi će se razmotriti tvorbeni obrasci. „*Jedan od dosta čestih načina stvaranja novih riječi je uporaba domaćih prefikasa i sufikasa ili imeničkih i pridjevskih dijelova složenica koji, u stanovitoj situaciji, mogu postati iznimno produktivni u sustavu tvorbe riječi nekoga jezika*“.³⁸ U hrvatskome jeziku se za tvorbu novih riječi koriste sufiksi, na primjer *-ijada*: ‘*biciklijada*’, ‘*filozofijada*’, ‘*studentijada*’, ‘*roštiljada*’, ‘*kestenijada*’, ‘*norijada*’, ‘*kulenijada*’; potom *-ica (-nica)*: ‘*ledenica*’, ‘*tražilica*’, ‘*tipkovnica*’, ‘*učilica*’, ‘*suđerica*’,

³⁸ Ibidem, str. 91.

‘odbijenica’, ‘oživljenica’, ‘novotvorenica’, ‘usvojenica’, ‘prilagođenica’, -izacija: ‘balkanizacija’, ‘betonizacija’, ‘apartmanizacija. U žargonu je čest sufiks -njak: ‘likovnjak’, ‘lažnjak’, ‘slobodnjak’, ‘kulturnjak’. Proširila se i upotreba prefiksoida: *cro-*: ‘Croaid’, ‘Cro – a - porter’, ‘cro - jahta’; *mega-*: ‘megazvijezda’, ‘megapopularan’, ali i sufiksoida: -cid: ‘ekocid’, ‘etnocid’, ‘kulturocid’. A česte su i kratice koje su nastale od dužih naziva, na primjer polusloženica s *e-*: ‘e - poslovanje’ (elektroničko poslovanje), ‘e - zaba’ (Zagrebačka banka) ili *m -*: ‘m - pay’ (mobile payments).

7. 2. STVARANJE NOVIH RIJEČI KONTRAKCIJOM/ SAŽIMANJEM

Drugi način stvaranja neologizama jest stvaranje novih riječi kontrakcijom odnosno sažimanjem. „U većini se slučajeva sažimaju prvi dio jedne riječi i drugi dio druge riječi, s time da je kraj riječi obično zadnji slog druge riječi, ali ponekad i samo jedan fonem (ili grafem). U nekim se slučajevima zadnji slog, fonem ili grafem prve riječi poklapaju s prvim slogom, fonemom ili grafemom druge riječi i sažimaju se u cjelinu“.³⁹ U hrvatskome jeziku ovakvi su primjeri česti u reklamama: ‘nogotenis’ = nogomet + tenis, ‘radoholičar’ = rad + alkoholičar prema engl. workaholic, ‘bankomat’ = banka + automat, ‘klinceza’ = klinka + princeza, ‘Zabafon’ = Zagrebačka + banka + telefon, ‘ljetnissan’ = ljetni + Nissan.

7. 3. SEMANTIČKA NEOLOGIJA

Treći način stvaranja neologizama jest semantička neologija za koju je karakteristično to da „domaća riječ dobiva pod utjecajem neke strane riječi novo, dodatno značenje. Kad govorimo o dodatnom značenju, mislimo pri tome na činjenicu da se ponekad može dogoditi da se staro značenje neke riječi potpuno izgubi iz uporabe pod pritiskom novoga“.⁴⁰ Međutim, najčešće je situacija da i staro i novo značenje supostoje. Pa tako riječ ‘krtica’ označava tajnoga agenta, ali i malenu životinju koja živi ispod zemlje, ‘miš’ označava dio računalne opreme, ali i životinju. „Semantičke posuđenice neki autori dijele na homonimske i sinonimske, ali mnogi smatraju kako ta podjela nije najsretnije rješenje zbog mogućih nesporazuma s poimanjem tih dvaju pojmova. Stoga je prikladnija podjela koja se temelji na a) jednakosti (podudarnosti) po obliku (najčešće istodobno i značenju) i b) jednakosti (podudarnosti) po značenju“.⁴¹

³⁹ Ibidem, str. 99.

⁴⁰ Ibidem, str. 102.

⁴¹ Ibidem, str. 103.

7. 4 . STVARANJE NOVIH RIJEČI METONIJOM

Četvrti način stvaranja neologizama jest stvaranje novih riječi metonimijom. „Neologizam se kao posljedica metonimije javlja tek u određenim slučajevima u kojima se vlastito ime počne rabiti za neki opći pojam tj. kad ono postane opća imenica pa se tada, u skladu s pravilima danoga jezika, sklanja, dobiva određeni član ili slično“.⁴²

Kao primjeri mogu se navesti: ‘*plave kacige*’ (oružane snage) i ‘*bijeli okovratnici*’ (društvena skupina koja se bavi poslom koji zahtijeva više obrazovanje i stručne kvalifikacije). Umjesto proizvoda ili institucije se koristi mjesto gdje se ta institucija nalazi ili gdje se stvara proizvod, na primjer: ‘*East River*’ (Ujedinjeni narodi), ‘*Wallstreet*’ (newyorška burza). ‘*Pantovčak*’ se koristi umjesto predsjednikova ureda. ‘*Kaladont*’ se koristi kao naziv za zubnu pastu. ‘*Hlebinac/ generalić*’ je naziv za naivnu osobu premda je slikar Ivan Generalić rođen u Hlebinama a ujedno se bavio naivnim slikarstvom. Navedene riječi se smatraju neosemantizmima premda se radi o novim značenjima postojećih izraza. Također, navedene su riječi smatrane neologizmima prije četrdeset godina, a danas pripadaju razgovornome stilu.

7. 5. STVARANJE NOVIH RIJEČI METAFOROM

Peti način stvaranja neologizama jest stvaranje novih riječi metaforom. „Nije, naime, svaka nova metaforička uporaba odmah i neologizam. On to postaje tek dugotrajnijom uporabom stanovite metafore, njezinim širenjem u svakodnevnoj komunikaciji, te naposljetku ulaskom u rječnike. Neke metafore, naime, prolaznoga su karaktera, jer je njihova uporaba tek okazionalna, ponekad čak jednokratna(...). Neke pojave, predmeti i sl. asociraju, naime, bilo po svojem obliku, bilo po nekim drugim karakteristikama, na već postojeći pojam pa se tada imenuju istim nazivom“.⁴³ Kao i kod metonimije i ovdje se radi o neosemantizmima. U području računalne tehnologije sljedeće riječi su nastale metaforom: ‘*mouse*’, ‘*virus*’, ‘*bug*’, ‘*window*’, te su kao prevedenice ili semantičke posuđenice preuzete u druge jezike, na primjer u hrvatskome: ‘*miš*’, ‘*virus*’, ‘*stjenica*’, ‘*prozor*’. ‘*Hijena*’ kao životinja posjeduje neke

⁴² Ibidem, str. 104.

⁴³ Ibidem, str. 105.

karakteristike koje su mogu primijeniti i na osobu, te se javljaju sintagme poput *'hijene rata'*. (Hijene krađu tuđi plijen pa tako hijene rata se odnose na vojnike koji su preuzimali tuđe zasluge). Riječ *'mafija'* koja je talijanizam se koristi kao: *'automafija'*, *'građevinska mafija'*, *'zoomafija'*.

7. 6. SLOBODNE TVORBE

Šesti način stvaranja neologizama jesu slobodne tvorbe. „*Za imenovanje pojedinih novih pojmova ili predmeta ponekad se pribjegava uporabi oznaka nacija iz koje pojam potječe. Na taj je način stvoren čitav niz naziva koji sadrže komponentu koja ih veže uz izvornu državu. Zapravo su to sasvim proizvoljni nazivi kojima nećemo naći uzore u nekom drugom jeziku, niti odgovarajuće oblike koji bi bar dijelom bili slični. Međutim, u jeziku u kojemu su oblikovani pružaju dovoljno asocijacija na svoje podrijetlo*“.⁴⁴ Kao primjeri se mogu navesti sljedeći: *'japanke'* su dobile ime stoga što su proizvedene u Japanu, iako se tamo zovu *'zori'*. *'Švedski stol'* označava švedski običaj, dok njihova izvorna riječ označava stol sa sendvičima. *'Francuski prozori'* označavaju francusku arhitekturu, *'francuska salata'* je domaći izum, a navedeno jelo ne postoji u jelovnicima u Francuskoj. Za *'French fries'* u hrvatskome se koristi posuđenica *'pomfri'*, iako krumpir nije pripremljen na jednaki način. Koristi se i *'francuski krevet'*, iako postoji alternativa *'bračni krevet'*. Za kruh postoji naziv *'francuz'* ali postoji i kruh koji se zove *'talijan'*.

7.7. NEOLOGIZMI NASTALI RADI POPUNJAVANJA MJESTA ANTONIMA

Antonimi ili nasuprotnice su riječi koje su značenjski oprečne. Dva leksema suprotnoga značenja čine antonimski par. Antonimija je karakteristična za pridjeve, imenice, priloge, prijedloge i glagole. Nasuprot *'mobilnoj telefoniji'* nastala je *'fiksna telefonija'*. „*Pridjev fiksna u dvočlanome izrazu, dakako, ranije nije bio potreban jer druge vrste telefonske tehnologije nije bilo*“.⁴⁵ Nasuprot *'fast foodu'* nastao je izraz *'slow food'*, te *'priljev mozga'* koji je stvoren prema staroj prevedenici *'odljev mozga'*.

⁴⁴ Ibidem, str. 106.

⁴⁵ Ibidem, str. 107.

8. JEZČNO POSUĐIVANJE

Da bismo mogli govoriti o jezičnome posuđivanju, najprije je potrebno dati definiciju te pojave: „*Proces jezičnog posuđivanja započinje transferom modela iz jezika davatelja u jezik primatelj. U procesu integracije strana se riječ, tj. model prilagođava sustavu jezika primatelja na različitim jezičnim razinama zadobivajući status posuđenice, tj. replike*“.⁴⁶ Međutim ne mora biti da se preuzimaju samo riječi. Postoje slučajevi u kojima dolazi do preuzimanja sintagmi i gotovih konstrukcija. Prema Rudolfu Filipoviću (1986), razlikuju se tri tipa jezičnoga posuđivanja: prebacivanje⁴⁷, interferencija⁴⁸ i integracija⁴⁹. Postoje tri vrste posuđivanja, a to su posredno, neposredno i kružno. Posredno posuđivanje „*osniva se na posredniku (P) preko kojega jezik davalac dolazi u dodir s jezikom primaocem. Taj posrednik može biti neki jezik, ali češće su to masovni mediji (MM) koji su mnogi efikasniji posrednici od jednoga jezika*“.⁵⁰ S druge strane, neposredno posuđivanje „*vrši se bez posrednika, direktnim kontaktom govornika jezika davaoca s govornikom jezika primaoca*“.⁵¹ Kružno posuđivanje je na neki način kombinacija prvih dviju vrsta posuđivanja: „*Kružno je posuđivanje često između jezika čiji dodiri traju dugo, a pritom su oba jezika naizmjenično u ulozi jezika davaoca i jezika primaoca*“.⁵² Jezično se posuđivanje provodi tako da se model prebacuje iz jezika davaoca u jezik primalac. Radi se o složenom i dugotrajnom procesu jezičnoga posuđivanja za koji su karakteristične supstitucija⁵³ i importacija⁵⁴. Supstitucija je

⁴⁶ Sočanac, L., Žagar-Szentesi, O., Dragičević, D., Dabo-Denegri, Lj., Menac, A., Nikolić-Hoyt, A. *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima: prilagodba posuđenica*. Nakladni zavod Globus. Zagreb. 2005., str. 9.

⁴⁷ Pojava koja se javlja kada bilingvalni govornik alternativno koristi dva jezika, pa u svoj govor uvede neadaptiranu riječ iz drugog jezika. U tom slučaju dolazi do prebacivanja koda iz jednog jezika u drugi.

⁴⁸ Pojava koja se odnosi na lingvističko preklapanje. Upotrebljavanje dvaju sustava za jedan lingvistički element.

⁴⁹ Pojava koja podrazumijeva stadij u kojemu se strani element uklopio u jezik sustava primaoca kao adaptirana posuđenica.

⁵⁰ Filipović, Rudolf. *Teorija jezika u kontaktu*. JAZU-Školska knjiga. Zagreb. 1986., str. 50.

⁵¹ Ibidem.

⁵² Samardžija, Marko. *Leksikologija s poviješću hrvatskoga jezika (udžbenik za 4. Razred gimnazije)*. Školska knjiga. Zagreb. 1995., str. 48.

⁵³ Aspekt koji podrazumijeva zamjenu nekim ekvivalentom jezika primaoca

⁵⁴ Svaki aspekt koji se prenosi.

češća od importacije što neće biti slučaj u našem istraživanju. Supstitucija na fonološkoj razini naziva se transfonemizacija, a na morfološkoj transmorfemizacija. Nadalje, osvrnut ćemo se na podjelu posuđenica.

8.1. PODJELA POSUĐENICA S OBZIROM NA STUPANJ PRILAGOĐENOSTI HRVATSKOM JEZIČNOM SUSTAVU

Najprije je bitno napomenuti da posuđenice prikupljene za potrebe istraživanja provedenoga u okviru ovoga rada pripadaju anglicizmima⁵⁵. U radu će se promatrati tuđe riječi, tuđice, prilagođenice, doslovna prevedenica, dok usvojenice nisu potvrđene. Da bismo mogli promatrati svaku od navedenih kategorija, potrebno ih je definirati i objasniti. „*Tuđa, odnosno strana riječ ona je koja dolazi u hrvatski jezik iz nekog stranoga jezika i pri izgovoru se osjeća da je strana, tj. neprilagođena jeziku u kojem se koristi*“.⁵⁶ Glavni je problem što za mnoge strane riječi, odnosno tuđe riječi postoje hrvatske istoznačnice. Prikupljene tuđe riječi se nisu ni na koji način prilagodile hrvatskome jeziku već su preuzete u izvornom obliku. Trebalo bi težiti dosljednosti kod uporabe jezika te se ne prilagođavati pomodnim izrazima i trendovima. Na prvome mjestu bi trebalo biti očuvanje vlastitoga jezika. Tuđice su „*posuđenice koje su pravopisno prilagođene hrvatskomu glasovnom sustavu, ali zadržavaju neka svojstva izvornog jezika nesvojstvena hrvatskomu jeziku*“.⁵⁷ S obzirom na svojstva koja zadržavaju iz izvornoga jezika, tuđice se dijele na tuđice koje zadržavaju suglasnički skup na kraju riječi, tuđice koje zadržavaju sufiks -ing koji je karakterističan za engleski jezik, tuđice koje zadržavaju sufiks -er, tuđice koje zadržavaju dvoglas⁵⁸, te nepromjenjivi pridjevi. Prilagođenice su „*posuđenice koje su naglasno, glasovno i sklonidbeno prilagođene hrvatskomu jeziku*“.⁵⁹ Dakle, prilagođenice su se prilagodile i ne odudaraju od ustroja hrvatskoga jezika. Usvojenice su „*posuđenice koje su uklopljene u hrvatski jezik tako da se ne razlikuju od izvornih hrvatskih riječi*“.⁶⁰ Prevedenice su „*hrvatski leksemi koji izrazom i sadržajem nasljeđuju izraz i sadržaj leksema u stranome jeziku*“.⁶¹ U prevedenice se ubrajaju

⁵⁵ Posuđenice iz engleskoga jezika.

⁵⁶ Frančić, Anđela; Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb. 2005., str. 209.

⁵⁷ Ibidem, str. 210.

⁵⁸ Dva samoglasnika koji dolaze jedan nakon drugoga te tvore jedan slog. Još se nazivaju i diftonzima.

⁵⁹ Ibidem, str. 210.

⁶⁰ Ibidem

⁶¹ Samardžija M., op.cit. (bilj. 52), str. 51.

i poluprevedenice. Poluprevedenica „je tip prevedenice u kojoj se jedan dio kalkira, i to najčešće doslovno, a drugi zadržava u neprevedenom obliku“.⁶² U skupinu posuđenica se ubrajaju i semantičke posuđenice. Do semantičkog posuđivanja dolazi kada „hrvatski jezik kao primalac posuđuje iz jezika davaoca samo značenje nekog leksema i pridružuje ga izrazu svoga leksema proširujući mu tako značenje“.⁶³ Znači da domaća riječ pod utjecajem strane riječi dobiva novo, dodatno značenje.

8.2. PRILAGODBA POSUĐENICA

Iako će u našem korpusu najviše prevladavati tuđe riječi koje su u izvornome obliku preuzete u hrvatski i koje se ni na koji način nisu prilagodile hrvatskome jeziku, potvrđeno je i nekoliko primjera kod kojih je došlo do sljedećih prilagodbi, a to su ortografska (slovopisna) ili pravospisna prilagodba, fonološka, morfološka te značenjska ili semantička prilagodba.

8.2.1. FONOLOŠKA PRILAGODBA

Kod fonološke se prilagodbe posuđenice iz engleskoga jezika prilagođavaju fonološkome sustavu hrvatskoga jezika. Takva prilagodba uključuje i suprasegmentalnu razinu (naglaske). Već spomenuta supstitucija na fonološkoj razini naziva se transfonemizacija kojoj odgovaraju isti, slični i različiti fonemi. „Prvu skupinu fonema jezika davaoca čine oni fonemi koji se zamjenjuju odgovarajućim fonemima jezika primaoca čiji opis odgovara opisu fonema modela, tj. samoglasnici se ne razliku po otvoru i mjestu artikulacije a suglasnici po mjestu i načinu artikulacije“.⁶⁴ Ovakav tip transfonemizacije se naziva potpunom ili nultom transfonemizacijom. „Drugu skupinu fonema jezika davaoca čine oni fonemi koji se zamjenjuju odgovarajućim fonemima jezika primaoca čiji opis samo djelomično odgovara opisu fonema modela. Vokali se mogu razlikovati po otvoru, ali ne po mjestu artikulacije, a konsonanti se razlikuju po mjestu, ali ne i po načinu artikulacije“.⁶⁵ Ovakav tip transfonemizacije se naziva djelomičnom ili kompromisnom transfonemizacijom. „Treću skupinu fonema jezika davaoca čine oni fonemi koji nemaju čak ni djelomične

⁶² Drljača Margić, Branka. 2009. *Latentno posuđivanje u hrvatskome i drugim jezicima -posljedice i otpori*. Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 35(1), 53-71. str. 56.

⁶³ Ibidem.

⁶⁴ Filipović R. op.cit. (bilj.50), str. 72.

⁶⁵ Ibidem.

*artikularne ekvivalente u jeziku primaocu pa se zamjenjuju posve slobodno, bez ikakva ograničenja u vezi s opisom fonema jezika primaoca. Taj se tip transfonemizacije ne provodi prema fonetskim principima (kao kod prva dva tipa), već se osniva na ortografiji ili na nekom izvanlingvističkom faktoru“.*⁶⁶ Ovakav tip transfonemizacije se naziva slobodnom transfonemizacijom.

Kod posuđivanja tuđih riječi koje će biti prikazane u nastavku je došlo samo do fonoloških promjena premda se fonološki sustavi hrvatskoga i engleskoga znatno razlikuju.

8.2.2. ORTOGRAFSKA PRILAGODBA

Kako bi se mogla promotriti prisutnost ortografskih prilagodbi kod prikupljenih leksema, potrebno je najprije dati definiciju. „*Slovopisna (grafijska) i pravopisna prilagodba sastoje se u mijenjanju grafema najbližijim (po zvučnosti) hrvatskim inačicama kako bi se što bolje uklopili u jezik jer taj jezik nema određene grafeme koje neki drugi jezik ima“.*⁶⁷ Oni leksemi koje jezik davatelj ne posjeduje u svome sustavu zamjenjuju se sličnim varijantama. „*Ako se, dakle, adaptacija modela vrši na osnovi njegove ortografije, tada će fonološki oblik posuđenice u mnogim slučajevima znatno odstupati od izgovora modela; upravo onoliko koliko se engleska ortografija razlikuje od izgovora“.*⁶⁸ U takvim slučajevima fonološki oblik se oblikuje tako da se elementi ortografije modela prebacuju u izgovorni oblik koji posjeduju u jeziku primatelju. Upravo zato veliki broj anglizama posjeduje paralelne oblike u jeziku primatelju. Tako su česte situacije da se jedna posuđenica javlja u dvama oblicima. Jedan je oblikovan prema izgovoru, a drugi prema ortografiji modela jezika davatelja.

Filipović (1986) ističe kako se u procesu adaptacije modela u repliku odnosno posuđenicu javljaju varijacije u ortografiji i izgovoru.

„*1.Originalna engleska ortografija je zadržana;*

2.Ortografski oblik posuđenice adaptiran je prema sistemu ortografije jezika primaoca , a izgovara se prema pravilima za izgovor u jeziku primaocu;

*3.Ortografija je formirana prema engleskome izgovoru (jedino se elementi kojih ekvivalenti ne postoje u jeziku primaocu znatno ne mijenjaju), a izgovor posuđenice određuje se prema pravilima transfonemizacije, tj. zamjenom fonema“.*⁶⁹

⁶⁶ Ibidem, str. 72 – 73.

⁶⁷ Frančić, A.; Hudeček, L.; Mihaljević, M. op. cit. bilj. (56), str. 209.

⁶⁸ Filipović, R. op.cit. (bilj.50), str .69.

⁶⁹ Ibidem, str. 70.

8.2.3. MORFOLOŠKA PRILAGODBA

Supstitucija na morfološkoj razini se naziva transmorfemizacija. „*Transmorfemizacija kao opći princip adaptacije bazira se na pretpostavci da riječ može biti sastavljena od slobodnog morfema i vezanog morfema, da vezani morfem može biti nulti, tj. da i sam slobodni morfem čini riječ i da kompleksni morfem, slobodni morfem + sufiks, čini riječ*“.⁷⁰ Transmorfemizacija javlja se na tri stupnja morfološke prilagodbe imenica koje će biti prikazane i objašnjene u nastavku.

Nulta transmorfemizaciji ili prvi stupanj supstitucije se javlja „*kad je model preuzet u jezik primalac kao slobodni morfem bez vezanog morfema, pa nema potreba za morfološkom adaptacijom osnovnog oblika. Morfološki sustav jezika primaoca preuzima takve posuđenice bez promjena. One se integriraju u taj novi sustav bez ikakvih ograničenja pošto su prethodno prošle adaptaciju na fonološkom nivou tj. transfonemizaciju. Taj transfonemizirani oblik po svom je dočetu u skladu s morfološkim sustavom jezika primaoca bez obzira što neki put dočetak posuđenice nije identičan ni s jednim dočekom jezika primaoca. Kako upravo nulti morfem karakterizira taj stupanj morfološke adaptacije, nazvali smo ga nulta transmorfemizacija*“.⁷¹ Ovakav tip je vrlo čest premda veliki broj imenica nema vezanoga morfema i ne završavaju na konsonant.

Do drugog stupnja supstitucije dolazi „*kad posuđenica zadržava sufiks - vezani morfem iz jezika davaoca koji je doduše fonološki adaptiran - transfonemiziran, ali nije u skladu s morfološkim sustavom jezika primaoca. Taj samo djelomično adaptiran oblik modela predstavlja kompromisnu repliku na morfološkoj razini, a u našem ga sustavu zovemo kompromisna transmorfemizacija*“.⁷² U ovaj se stupanj ubrajaju posuđenice sa sljedećim vezanim morfemima: *-er, -ing, -ist, -or, -et*.

Treći stupanj supstitucije „*na morfološkoj razini nastavlja adaptaciju vezanog morfema jezika davaoca koji ne odgovara morfološkom sustavu jezika primaoca, i to tako da se zamijeni vezanim morfemom (sufiksom) iste funkcije i značenja iz inventara jezika primaoca. Kako je na taj način transmorfemizacija (tj. supstitucija) potpuna taj smo tip nazvali potpuna transmorfemizacija*“.⁷³ Na ovome stupnju nastaju replike koje su u

⁷⁰ Ibidem, str. 119.

⁷¹ Ibidem, str. 119.

⁷² Ibidem, str. 121.

⁷³ Ibidem, str. 123.

potpunosti integrirane u sustav jezika primaoca. Međutim, takvih primjera je malo, premda su u uporabi brojne neintegrirane i neadaptirane engleske riječi.

Što se tiče glagola, engleski i hrvatski se bitno razlikuju. „*Dok se engleski glagol ne raspoznaje od imenice po glagolskom infinitivnom dočetu, hrvatski glagol ima obavezno infinitivni nastavak –ti*“.⁷⁴

Što se tiče morfološke prilagodbe pridjeva, postoje primarna i sekundarna adaptacija pridjeva. U prvoj skupini, broj je pridjeva ograničen te se njihov osnovni oblik formira nultom transmorfemizacijom premda imaju nulti morfem. „*Njihove se morfološke osobine određuju primarnom adaptacijom, a po stupnju adaptacije oni su svi kompromisne replike jer su zadržali osobinu engleskih pridjeva (nepromjenjivost), a nisu preuzeli glavne karakteristike pridjeva u hrvatskom*“.⁷⁵ Kao primjeri se mogu navesti: engl. *groggy* - hrv. *grog*, engl. *fit* - hrv. *fit*, engl. *western* - hrv. *vestern*.

8.2.4. SEMANTIČKA PRILAGODBA

Na semantičkoj se razini javljaju dvije pojave, a to su adaptacija značenja modela i semantičko posuđivanje. „*Osnovna je razlika između njih u tome što se adaptacija značenja modela vrši na posuđenici koja je preuzeta iz jezika davaoca, a semantičko posuđivanje je transfer značenja iz jezika davaoca na neku već postojeću domaću riječ u jeziku primaoca. Prva se pojava potpuno uklapa u proces jezičnog posuđivanja kao rezultat jezičnih kontakata jer čini cjelinu s ostala dva aspekta (fonološkim i morfološkim) u analiziranju adaptacije modela. Druga je pojava po svojoj naravi drugačija jer nema veze s posuđenicama na adaptaciji kojih izgrađujemo cijelu teoriju jezika u kontaktu*“.⁷⁶

Potrebno je spomenuti još tri pojave, a to su nulta semantička ekstenzija, suženje značenja i proširenje značenja. Nulta semantička ekstenzija „*javlja se kad značenje engleske posuđenice-replike, pošto se integrirala u sustav jezika primaoca, ostaje nepromijenjeno i potpuno odgovara značenju engleske riječi - modela*“.⁷⁷

Suženje značenja „*opća je tendencija kod posuđenica jer se one preuzimaju u jezik primalac da se zadovolji potreba imenovanja preuzetog predmeta ili pojma iz kulture i*

⁷⁴ Ibidem, str. 135.

⁷⁵ Ibidem, str. 145.

⁷⁶ Ibidem, str.153.

⁷⁷ Ibidem, str. 161.

civilizacije jezika davaoca“.⁷⁸ U takvim situacijama posuđenice prenose samo dio svoga staroga značenja.

Da bi došlo do proširenja značenja, dva su uvjeta koje je potrebno ispuniti:

„1. *Potpuna integracija posuđenice u leksički sustav jezika primaoca*;

2. *Njezina slobodna upotreba u sklopu toga jezika*“.⁷⁹

9. METODOLOGIJA

Metodologija se istraživanja temelji na proučavanju i istraživanju časopisa koji su sadržajno prilagođeni mladima. Osim toga, tekstovi po strukturi i semantici nose značajke jezika mladih, te su u njima potvrđeni i neologizmi.. Istraživani su časopisi *OK!*, broj 310, studeni 2017.godine, *OK!*, broj 314 , izdanje iz ožujka 2018. godine, *OK!*, broj 315, izdanje iz travnja 2018. godine i *Joomboos* broj, 4 izdanje iz travnja 2018. godine. Krenuvši od pretpostavke da će najveći broj prikupljenih leksema pripadati „leksiku na prijelazu“ odnosno neologizmima, lokalizmima i razgovornome stilu vodili smo se definicijom neologizama, njihovom podjelom po kategorijama i načinima stvaranja. Prva faza označava iščitavanje časopisa za mlade te ispisivanje leksema koji se ubrajaju u ranije navedene kategorije. Druga faza predstavlja analizu prikupljenih leksema prema stupnjevima njihove prilagodbe jeziku primaocu. Zadnja faza predstavlja promatranje mogućnosti zamjene tuđih riječi hrvatskim istoznačnicama.

⁷⁸ Ibidem, str. 164.

⁷⁹ Ibidem, str. 169.

10. ANALIZA

Tijekom istraživanja časopisa za mlade prikupljeno je 119 leksema. Analiza je provedena promatranjem svakog neologizma zasebno. Prikupljeni su neologizmi podijeljeni prema kategorijama i načinima tvorbe koji su preuzeti iz knjige autorice Muhvić-Dimanovski, *Neologizmi-problemi teorije i primjene* (2005). Kategorije su sljedeće:

- 1) Posuđenice - tuđe riječi: *'tablet', 'smartphone', 'selfie', 'tattoo', 'Vine', 'Instagram', 'talent show', 'french kiss', 'geek', 'party', 'street style', 'hashtag', 'Insta - stories', 'Snapchat', 'Soundtrack', 'phishing', 'Gif', 'live - stream', 'concelear baking', 'chroming', 'lipliner', 'glossy', 'french chic', 'make - over', 'make - up', 'inbox', 'gamer', 'beauty', 'mirror', 'girl power styling', 'Halloween party', 'choker', 'cover star', 'follower', 'cool', 'hot', 'geofilter', 'highlighter', 'event'*. Ukupno 41 primjer.
- 2) Posuđenice koje su prilagođene hrvatskome jeziku: *'cover zvijezda', 'prenk', 'boy bend', 'snapkod', 'fan', 'društvena mreža', 'hejter', 'profil', 'Twitter profil', 'Instagram zvijezda', 'lajk', 'konturiranje'*. Ukupno 12 primjera.
- 3) Neologizmi nastale upotrebom tvorbenih obrazaca: *'fotka', 'okejevka', 'coolerica', 'okejevci', 'filmoljupci', 'fashionistica', 'bloggerica', 'youtuberica', 'skrolanje', 'food blogganje', 'twerkinganje', 'deletati', 'fotkati', 'snapati', 'najcool', 'precool'*. Ukupno 16 primjera.
- 4) Skraćenice: *'mob', 'simpa', 'FB', 'Fejs', 'BFF', 'profač', 'insta fotka', 'APP', 'vlog', 'DY', 'teen', 'Snap', 'moby', 'OMG', 'fotić'*. Ukupno 15 primjera.
- 5) Neosemantizmi: *'filter', 'lupa', 'trol', 'surfanje', 'trokutići, balkončići'*. Ukupno 5 primjera.
- 6) Neologizmi u žargonu: *'ženturača', 'hendla', 'vibra', 'help', 'the best', 'big time', 'ultramoderan', 'helpaš', 'bajk', 'sister', 'bed'*. Ukupno 11 primjera.
- 7) Neologimi tvoreni postojećim elementima u jeziku: *'nadrak'*. Ukupno 1 primjer.
- 8) Okazionalizmi: *'Zoom stars fun news', 'Starcologija', 'Yt girl', 'K - pop block', 'Mobymania', 'Fashion mix', 'Frendologija', 'Beauty mix', 'Star view'*. Ukupno 9 primjera.

Analiza se temelji na proučavanju načina prilagodbe i stupnjeva prilagođenosti. Tijekom analiziranja neologizama korištena je sljedeća literatura: *Teorija jezika u kontaktu* autora Rudolfa Filipovića (1986), *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku* Stjepana Babića (2002), *Neologizmi-problemi teorije i primjene* autorice Vesne Muhvić-Dimanovski (2005), te članak *Anglizmi na stand-byu* autorica Lane Hudeček i Milice Mihaljević (2015). Korištene su i internetske stranice koje se tiču rječnika stranih riječi (<http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski>), rječnika neologizama (<http://rjecnik.neologizam.ffzg.unizg.hr/>), Hrvatski jezični portal (<http://hjp.znanje.hr/>) za davanje definicija pojedinih leksema te *Wikipedia* koja se koristila kako bi se potvrdile definicije stranih riječi. Najveći broj neologizama pripada posuđenicama - tuđim riječima koje se nisu ni na koji način prilagodile hrvatskome jeziku, već su izvorno preuzete iz engleskoga jezika. U tu skupinu se ubrajaju nazivi društvenih mreža i aplikacija. Prikupljeni neologizmi pripadaju semantičkim sferama interneta, mobilne telefonije, mode te izgleda. Neki neologizmi se mogu ubrojiti u dvije kategorije istodobno, što će se pokazati tijekom daljnje analize. U nastavku će biti prikazane tablice s pronađenim primjerima, te će uz svaki primjer biti provedena analiza koja se tiče stupnja njegove prilagodbe hrvatskome kao jeziku primaocu te mogućnosti njegove zamjene hrvatskom istovrijednicom.

10.1. POSUĐENICE – TUĐE RIJEČI

Najbrojniju skupinu čine posuđenice koje se nisu ni na koji način prilagodile hrvatskome jeziku. Kod posuđenica koje su preuzete u izvornom obliku je došlo do akcenatske prilagodbe premda se hrvatski i engleski jezik razlikuju, te je prilagodba izgovora nužna. „*Engleski je akcent udarni i funkcija mu je da odredi koji je slog u riječi istaknut, naglašen i izgovoren punom snagom. U hrvatskom je akcent melodijski i ne pokazuje samo koji je slog istaknut već ima još dvije dodatne funkcije: određuje kvantitetu (dužinu) i kvalitetu (melodiju) sloga, odnosno njegova vokala, nosioca sloga*“.⁸⁰

POSUĐENICE	OBJAŠNENJA
<p>Također, osim što smo smo vas zasuli gomilom postera vaših idola, i u ovom broju možete osvojiti <i>tablet, smartphone</i>, OK! majicu, ruksak, kozmetiku, parfem, ma sve živo!</p>	<p>Posuđenice su u izvornom obliku preuzete u hrvatski.</p> <p>Obje posuđenice pripadaju u skupini tuđih riječi.</p> <p>Kod posuđenica je došlo do semantičke prilagodbe.</p> <p>U hrvatski jezik su preuzeta sljedeća značenja:</p> <p><i>Tablet je manje računalo koje se sve češće koristi umjesto klasičnog računala te laptopa.</i>⁸¹</p> <p><i>Pametni telefon ili <u>anglicizam</u> <i>smartphone</i> je <u>mobilni telefon</u> s većim mogućnostima za pohranu podataka i povezanosti od običnog <u>mobilnog telefona</u>.</i>⁸²</p> <p>U samoj se definiciji za <i>smartphone</i> navodi doslovna prevedenica <i>pametni telefon</i>, ali se ipak češće češće može čuti izraz <i>smartphone</i>. Isto je potvrđeno i u članku <i>Anglizmi na</i></p>

⁸⁰ Filipović, R. op.cit. (bilj. 50), str. 58.

⁸¹ Preuzeto s <https://zivotistil.rtl.hr/tehnologija/2658753/sto-je-tablet-i-cemu-sluzi/>. (Zadnja izmjena 14. 2. 2018.)

⁸² Preuzeto s https://hr.wikipedia.org/wiki/Pametni_telefon. (Zadnja izmjena 14. 2. 2018.)

	<p><i>stand-byu</i> (2015), autorica Lane Hudeček i Milice Mihaljević, str.10.</p>
<p>Tu je i 13 MP kamera (prednja 5 MP), bljeskalica za <i>selfie</i> snimanje gestom, uklonjiva baterija.</p>	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik.</p> <p>Posuđenica pripada skupini tuđih riječi.</p> <p>Došlo je preuzimanja značenja: <i>Sebić, samić, samoslik, selfie</i> (iz <u>eng. selfie</u>) je vlastoručno snimljena <u>autoportret</u>, <u>fotografija</u> na kojoj je osoba fotografirala samu sebe ili s drugim osobama držeći <u>fotoaparat</u>, <u>mobilni telefon</u> ili odnosno <u>pametni telefon</u>.⁸³</p> <p>Zanimljivi su i prijedlozi korisnika objavljeni na mrežnoj stranici <i>Bolje je hrvatski!</i>. Prijedlozi zamjene za riječi <i>selfie</i> su bili najbrojniji: <i>autofotografija, autografija, autoportret, ja osobno, kontrafon, mojuša, oslika, osobnjak, samo ja, samoslik, samouslik, sebač, sebać, sebe foto, sebek, sebes, sebeslik, sebeslik, sebić, spramtel, s.v.a.f. (vlastoručno snimljena autoportret fotografija), svojka, svojkica, vlastografija, samoslika, zrcalac</i>.⁸⁴</p>
<p>Kažu da je lako postati ovisnik o <i>tattooima</i> i da se onaj tko jednom počne teško zaustavlja.</p>	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik.</p> <p>Posuđenica pripada u skupinu tuđih riječi.</p> <p>U hrvatskome jeziku postoji istoznačnica <i>tetovaža</i>⁸⁵ koja se koristi u komunikaciji. Pretpostavlja se da je namjerno upotrijebljena riječ stranoga podrijetla zbog stila same</p>

⁸³ Preuzeto s <https://hr.wikipedia.org/wiki/Sebi%C4%87> .(Zadnja izmjena 14. 2. 2018.)

⁸⁴ Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2015. *Anglizmi na stand-byu*. Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika, 2(2), 1-10. str.7.

⁸⁵ Preuzeto s <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski> .(Zadnja izmjena 14. 2. 2018.)

	rečenice.
(...) kako bi se totalno posvetio svojem <i>Vineu</i> i karijeri na društvenim mrežama.	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik.</p> <p>Posuđenica pripada skupini tuđih riječi.</p> <p>Kod posuđenice je došlo do semantičke prilagodbe.</p> <p>Značenje je posuđenice sljedeće: <i>Twitter je krajem prvog mjeseca predstavio svoju verziju mobilne aplikacije za dijeljenje kratkih videozapisa u trajanju do 6 sekundi i nazvao je Vine. Vine je predstavljen kao dio Twittera, no, on funkcionira i kao posebna društvena mreža unutar koje dijelite i komentirate svoje videozapise.</i>⁸⁶</p>
Što je <i>Instagram</i> profil bez selfieja u ogledalu?	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik.</p> <p>Posuđenica pripada u skupinu tuđih riječi.</p> <p>Kod posuđenice je došlo do značenjske prilagodbe. U hrvatskome jeziku posuđenica se odnosi na društvenu mrežu, dok se u engleskome odnosi na sljedeće: <i>Instagram je popularna besplatna aplikacija za obradu i dijeljenje <u>fotografija</u> putem mobilnih telefona (iPhone, Android, Windows Phone) na <u>društvenim mrežama</u> uključujući <u>Facebook</u>, <u>Twitter</u>, <u>Foursquare</u>, <u>Tumblr</u>, <u>Flickr</u> i <u>Posterous</u>.</i>⁸⁷ Dakle, svrha je Instagrama obrada i podijela fotografija.</p>
	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik.</p> <p>Posuđenica pripada u skupinu tuđih riječi.</p>

⁸⁶ Preuzeto s <http://tehton.covermagazin.com/?p=5471>. (Zadnja izmjena 14. 2. 2018.)

⁸⁷ Preuzeto s <https://hr.wikipedia.org/wiki/Instagram>. (Zadnja izmjena 14. 2. 2018.)

<p>Mladi kantautor, kojeg smo upoznali u <i>talent showu</i> The Voice (..).</p>	<p>Za navedenu sintagmu nije pronađena hrvatska istoznačnica. Međutim, pronađena su značenja pojedinačnih riječi. Tako se <i>talent</i> definira kao a. iznimna sposobnost za nešto; dar, darovitost, nadarenost, obdarenost b. onaj koji ima takve sposobnosti; onaj koji je nadaren, darovit [on je <i>talent</i> za jezike]⁸⁸, a <i>show</i> kao <i>term. umjetničko-zabavna priredba</i>.⁸⁹ Također, za <i>show</i> postoji hrvatska zamjena <i>emisija</i> (latinizam sa statusom usvojenice) što znači da bi posuđenica mogla glasiti i <i>emisija</i> o sposobnostima, <i>emisija</i> o darovitima. Naziv emisije <i>The Voice</i> bi se mogao zamijeniti hrvatskom riječju <i>Glas</i>.</p>
<p>Imali smo oboje veliku tremu i dugo smo čekali, ali ipak je pao <i>french kiss</i>.</p>	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik. Posuđenica pripada u skupinu tuđih riječi. Njen doslovni prijevod jest <i>francuski poljubac</i> te te bi se mogao koristiti umjesto strane riječi.</p>
<p>(...) možda čak i neki totalni <i>geek</i> iz tvog razreda.</p>	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik. Posuđenica pripada u skupinu tuđih riječi. Posuđenica nosi sljedeća značenja: <i>bezveznjak, štreber, šmokljan, perverznejak, monstrum, odvratna tip, superštreber</i>.⁹⁰ Iz konteksta rečenice zaključuje se kako se radi o hrvatskoj istoznačnici <i>štreber</i>.</p>

⁸⁸ Preuzeto s <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>. (Zadnja izmjena 14. 2. 2018.)

⁸⁹ Preuzeto s http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=d1diWRc%3D. (Zadnja izmjena 12. 2. 2018.)

⁹⁰ Preuzeto s <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski>. (Zadnja izmjena 14. 2. 2018.)

<p>U videu se cijelo vrijeme zabavlja i smije, uživajući u super <i>partyu</i> sa svojim frendovima, Paris Hilton i Jamiejem Foxxom.</p>	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik.</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.</p> <p>Značenje posuđenice je isto u oba jezika, a odnosi se na: <i>primanje, domjenak, čajanka, zabava</i>.⁹¹</p> <p>Posuđenica je karakteristična za razgovorni stil. U navodu se ne provodi pravopisna norma hrvatskoga standardnog jezika (pisanje međusamoglasničkoga j).</p>
<p>Velika ljubiteljica mode, <i>street stylea</i> i Youtubea, koju fanovi s Instagrama poznaju kao (...).</p>	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik.</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.</p> <p><i>Street</i> se odnosi na <i>prometnicu, ulicu, cestu</i>⁹², dok se <i>style</i> odnosi na <i>individualnost koja se očituje u ukusu i djelima neke osobe [to je njezin stil; stil vremena; stil odijevanja]</i>.⁹³</p> <p>Doslovna prevedenica bi bila <i>ulični stil</i> koja se može koristiti i kao hrvatska istoznačnica.</p>
<p>Daj nabaci još koji <i>hashtag</i>.</p>	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik.</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi. U hrvatski jezik je preuzeto i značenje posuđenice.</p> <p><i>Hashtag su pojmovi ili kratice ispred kojih stoji oznaka "#". Izraz se sastoji se od engleske riječi hash (za znak "ljestvice") ["#"] i tag za "markiranje"/"označivanje".</i></p>

⁹¹ Preuzeto s http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=eFZvXBE%3D. (Zadnja izmjena 14. 2. 2018.)

⁹² Preuzeto s <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski>. (Zadnja izmjena 14. 2. 2018.)

⁹³ Preuzeto s http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=d1tjURc%3D. (Zadnja izmjena 14. 2. 2018.)

	<p><i>Ima funkciju ključnih riječi u tiskanim leksikonima. Može biti bilo koja riječ koja ispred sebe ima oznaku #.⁹⁴ Za posuđenicu hashtag su predložene zamjene ključna riječ, opisna oznaka, opisnica, oznaka teme, poveznica oznake, sveoznač.⁹⁵</i></p>
<p><i>Insta-stories vs. Snapchat.</i></p>	<p>Posuđenice su u izvornom obliku preuzete u hrvatski jezik.</p> <p>Obje posuđenice se ubrajaju u skupinu tuđih riječi.</p> <p>Leksem <i>story</i> znači 'priča'. Navedena posuđenica je nastala kraćenjem riječi <i>Instagram</i> > <i>Insta</i> i dodavanjem riječi <i>story</i> koja je u ovome slučaju napisana u množini. U hrvatski je preuzeto značenje posuđenice <i>Snapchat</i>.</p> <p><i>Snapchat je društvena mreža, odnosno mobilna aplikacija, kojom komuniciramo s našim prijateljima pomoću slika, to jest snapova, koji kratko nakon objave nestanu.⁹⁶</i></p>
<p>(...) moj glazbeni ukus proteže se od Disneyjevih <i>soundtracka</i> do punk - rock bendova.</p>	<p><i>soundtrack</i> (engl.), tonska snimka glazbe za film; filmska glazba.⁹⁷</p>
<p>Još podlija varijanta su takozvani „<i>phishing</i>“ mailovi koji vode (...)</p>	<p>Tuđa riječ koja znači <i>mrežnu krađu identiteta, vrsta je prijevare putem elektroničke pošte odnosno elektroničke</i></p>

⁹⁴ Preuzeto s <https://hr.wikipedia.org/wiki/Hashtag> .(Zadnja izmjena 14. 2. 2018.)

⁹⁵ Hudeček L. ; Mihaljević M., op.cit. (bilj.84), str.10.

⁹⁶ Preuzeto s <https://zivotistil.rtl.hr/tehnologija/2705941/kako-obrisati-snapchat-kratki-vodic-kroz-brisanje-profila/>. (Zadnja izmjena 15. 2. 2018.)

⁹⁷ Preuzeto s <https://www.hrleksikon.info/definicija/soundtrack.html>. (22. 4. 2018.)

	<i>poruke.</i> ⁹⁸
<p>Kratki samooblikovani <i>Gif</i> totalno je fora. A činjenica da postoji mogućnost <i>live streama</i>, tj. emitiranja priče uživo, velika je stvar koju Snapchat ne nudi.</p>	<p>Posuđenice <i>gif</i> i <i>live stream</i> su preuzete u izvornom obliku.</p> <p>Posuđenice se ubrajaju u skupinu tuđih riječi. <i>Gif</i> je <i>kratka vizualna poruka koja na jedan ili drugi način predstavlja ono što smo htjeli reći. Ponekad zauzima lik ciničnog citata ili scene iz prastarih emisija. Ponekad se radi o prenamijenjenom isječku koji poruci daje potpuno novo značenje.</i>⁹⁹</p> <p><i>Engleska riječ streaming označuje prijenos multimedijских sadržaja putem interneta. U tome se značenju upotrebljava i u hrvatskome. Riječ streaming najčešće se upotrebljava da bi se označio prijenos uživo, a katkad se razlikuje live streaming (prijenos uživo) i streaming on demand (prijenos na zahtjev). U svakome slučaju, u hrvatskome jeziku ne treba upotrebljavati naziv streaming, nego umjesto njega treba upotrebljavati hrvatski naziv internetski prijenos.</i>¹⁰⁰ Umjesto tuđe riječ <i>gif</i> može se, dakle, koristiti leksem <i>vizualna poruka</i>, a umjesto <i>live streama</i> sintagma <i>prijenos uživo</i>.</p>
<p>(...) njegova žuta nijansa idealna je za „<i>concelear baking</i>“ tehniku ili za stavljanje</p>	<p>Za tuđu riječ nije pronađena hrvatska istoznačnica, već pojašnjenje s internetske</p>

⁹⁸ Preuzeto s <https://hr.wikipedia.org/wiki/Phishing>. (22. 4. 2018.)

⁹⁹ Preuzeto s <https://www.tportal.hr/tehnolo/clanak/gif-sve-sto-morate-znati-o-omiljenom-formatu-buntovniku-na-internetu-20170531>. (Zadnja izmjena 15. 2. 2018.)

¹⁰⁰ Preuzeto s <http://bolje.hr/rijec/streaming-gt-internetski-prijenos/28/>. (Zadnja izmjena 15. 2. 2018.)

mat naglasaka!	stranice koja se tiče kozmetičkih proizvoda. <i>Baking je dakle tehnika kojom se nanosi prah na posvijetljene dijelove lica.</i> ¹⁰¹
(...) konturiranje, <i>chroming</i> ili nijansiranje na usnama i očima.	Posuđenica pripada skupini tuđih riječi. Radi se o leksemu koji je dobio naziv po kozmetičkom proizvodu <i>Chroming</i> koji služi za posvijetljivanje lica.
Ako voliš <i>lipliner</i> , Stay 6h true vodootporna olovka za usne idealna je za tvoj stil.	Posuđenica pripada skupini tuđih riječi. Hrvatska istoznačnica za <i>lipliner</i> je navedena u istoj rečenici – olovka za usne.
Bez obzira na to voliš li više mat nijanse ili <i>glossy</i> efekt, iz Essence (...).	Pridjevska posuđenica čije je značenje sljedeće: <i>blistav, sjajan, uglačan.</i> ¹⁰² Hrvatska bi istoznačnica bila <i>blistav učinak</i> .
Crna, crvena ili bež i po mogućnosti s natpisom, tvojemu će <i>looku</i> istog trna dati <i>french chic</i> notu. Reality kraljica Kim Kardashian podlegla je bakica - <i>looku</i> pa je svoju kosu privremeno posijedila. Beauty pravila se brišu, granice ne postoje! Metalik nijanse sada možeš nositi i na usnama, naravno, za svoj <i>party look</i> . Iako izgleda kao sjajilo, ovaj tekući ruž nakon što se osuši na usnama poprima ultramoderan <i>mat look</i> .	Posuđenice su u izvornom obliku preuzete u hrvatski jezik. Obje posuđenice se ubrajaju u skupinu tuđih riječi. Posuđenica <i>look</i> znači <i>izgled</i> . ¹⁰³ Za sintagmu <i>french chic</i> nije pronađeno objašnjenje. Leksem <i>chic</i> se odnosi na sljedeće lekseme <i>elegancija, elegantan i šik.</i> ¹⁰⁴ Prijevod posuđenice bi bio francuska elegancija, francuska šik nota. Sintagma <i>party look</i> se odnosi na <i>izgled za zabavu</i> što je ujedno i hrvatska istoznačnica. Navedena posuđenica bi se mogla zamijeniti izrazom <i>mat izgled</i> . Za prvi dio posuđenice

¹⁰¹ Preuzeto s <http://www.lebeautymansion.hr/makeup/makeup-abeceda-dio-prvi>. (Zadnja izmjena 22. 4. 2018.)

¹⁰² Preuzeto s <https://hr.glosbe.com/en/hr/glossy>. (Zadnja izmjena 22. 4. 2018.)

¹⁰³ Preuzeto s <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski/izgled>. (Zadnja izmjena 15. 2. 2018.)

¹⁰⁴ Preuzeto s <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski>. (Zadnja izmjena 15. 2. 2018.)

	<i>mat</i> u rječniku se ističe kako ili posuđenica ostaje u izvornome obliku ili se prevodi kao <i>bez sjaja</i> . ¹⁰⁵
Netko bi joj stvarno trebao reći da joj pod hitno treba neki <i>make-over</i> .	Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik, međutim u engleskome jeziku se posuđenica piše bez crtice: <i>makeover</i> . Posuđenice se ubraja u skupinu tuđih riječi. Značenje posuđenice je sljedeće: <i>potpuna transformacija, promjena koga, npr. izgleda, frizure, imidža osobe; promjena, preuređenje prostora</i> . ¹⁰⁶ Za posuđenicu je predložena zamjena <i>uređenje</i> . ¹⁰⁷
Uz ovaj proljetni OK! dobivate jedan od neodoljivih essence <i>make - up</i> proizvoda.	Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi. Značenje posuđenice je sljedeće: <i>kozmetički proizvodi</i> . ¹⁰⁸ Umjesto tuđe riječi <i>make - up</i> bi se trebala koristiti istoznačnica <i>kozmetički proizvod</i> .
U naš <i>inbox</i> na Fejsu stavili ste genijalne fotke s <i>precool</i> ¹⁰⁹ narukvicom, darom iz prošlog broja.	Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik. Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi. <i>Inbox</i> znači <i>dolazna pošta</i> . ¹¹⁰ Za posuđenicu je predložena zamjena <i>ulaznik</i> . ¹¹¹
U kina je upravo stigao novi filmski hit o <i>gameru</i> Wadeu kojega glumi slatki Tye.	Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik. Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi:

¹⁰⁵ Preuzeto s <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski/matt> (Zadnja izmjena 7. 6. 2018.)

¹⁰⁶ Preuzeto s <http://rjecnik.neologizam.ffzg.unizg.hr/2016/02/17/make-over/>. (Zadnja izmjena 15. 2. 2018.)

¹⁰⁷ Hudeček L. ; Mihaljević M. op.cit. (bilj. 84), str. 6.

¹⁰⁸ Preuzeto s <http://rjecnik.neologizam.ffzg.unizg.hr/?s+=make-up&Submit=Pretra%C5%BEi> (Zadnja izmjena 21. 4. 2018.)

¹⁰⁹ V. str. 45.

¹¹⁰ Preuzetos <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski/ulazna%20po%C5%A1ta>. (Zadnja izmjena 15. 2. 2018.)

¹¹¹ Hudeček L. ; Mihaljević M. op.cit. (bilj. 84), str. 6.

	<p><i>igrač interaktivnih igara; sudionik u igrama uloga; naziv hrvatskoga portala o igrama.</i>¹¹²</p> <p>Umjesto engleske riječi <i>gamer</i> bi se trebala koristiti riječ <i>igrač</i>.</p>
<p>Moja jutarnja <i>beauty</i> rutina. ; <i>beauty</i> noviteti.</p>	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski.</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.</p> <p>Hrvatska istoznačnica bi bila <i>ljepota</i>, a u ovome kontekstu prijevod bio <i>rutina za ljepotu</i>.</p>
<p>Za „<i>mirror</i>“ efekt, efekt ogledala na noktima isprobaj Metal shock prah za nokte.</p>	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik.</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.</p> <p>Kod ovoga primjera je zanimljivo što je najprije upotrijebljena strana riječ, a nakon toga hrvatska riječ kojom se strana riječ objasnila.</p>
<p>Naš stilibist Leon za Lanu je odabrao <i>girl power styling</i>.</p> <p>Ipak pet dana je neće biti doma, a treba držati do <i>stylinga</i>.</p>	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik.</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.</p> <p>Za navedenu posuđenicu nije pronađeno značenje. Pretpostavlja se da bi se ono odnosilo na stil, izgled, način života putem kojega bi djevojke i žene mogle iskazati svoju „moć“.¹¹³</p>
<p>Što mislite, kako bi izgledao njegov <i>Halloween party</i>?</p>	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik.</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.</p> <p>Posuđenica <i>Halloween</i> se odnosi na <i>noć</i></p>

¹¹² Preuzeto s <http://rjecnik.neologizam.ffzg.unizg.hr/?s=+gamer&Submit=Pretra%C5%BEi>. (Zadnja izmjena 21. 4. 2018.)

¹¹³ V. str. 30.

	<p><i>vještica</i>.¹¹⁴</p> <p>Posuđenica se odnosi na zabavu za proslavu noći vještica.</p>
<p>N.Ž. iz Makarske obožava nositi <i>chokere</i>, naročito one koje dobije u OK!-u.</p>	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik.</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.</p> <p>Posuđenica <i>choker</i> se odnosi na ogrlicu, čije je doslovno značenje <i>davilica</i>.</p> <p><i>Choker</i> je specifična ogrlica koja usko prijanja uz vrat, pa otuda i doslovno značenje.</p>
<p><i>Cover star!</i></p>	<p>Posuđenica je preuzeta u izvornom obliku u hrvatski jezik.</p> <p>Ubraja se u skupinu tuđih riječi.</p> <p>Njena hrvatska istoznačnica bi bila <i>zvijezda s naslovnice</i>. (nekoga časopisa).</p>
<p>Iako na svojem Youtube kanalu ima gotovo 10 milijuna <i>followera</i>, sigurno ima barem 5 milijuna hejtera¹¹⁵ kojima se baš i ne sviđa njegov način života.</p>	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik.</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.</p> <p>U hrvatskome jeziku postoji istoznačnica <i>sljedbenik</i> koja je negativno konotirana. Pretpostavlja se da bi to mogao biti razlog za uporabu tuđice.</p> <p>Kod posuđenice je došlo do suženja značenja premda se odnosi na osobu koja prati nekoga na društvenim mrežama.</p>
<p>Dragi naši, i ovaj put mislili smo na vas: uz</p>	<p>Pridjevska posuđenica koja je preuzeta u izvornom obliku</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.</p> <p>Zanimljivi su i prijedlozi korisnika za</p>

¹¹⁴ Preuzeto s <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski>. (Zadnja izmjena 15. 2. 2018.)

¹¹⁵ V. str. 45.

<p>ovaj OK! dobivate dva više nego <i>cool</i> ukrasa za kosu, koja su tako fora da mogu poslužiti i kao slatke narukvice.</p>	<p>zamjenu posuđenice objavljeni na mrežnoj stranici <i>Bolje je hrvatski!/: dobro, kako treba, lijepo, sviđa mi se.</i>¹¹⁶</p>
<p>Mogu imati samo preduge rukave ili općenito biti „nezgrapni“, ali u svakom slučaju vrlo <i>hot</i>.</p>	<p>Pridjevska posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik. Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi. Posuđenica <i>hot</i> ima više značenja: <i>vruće, topao, žarko, vrelo, napaljeno.</i>¹¹⁷ Međutim, niti jedno značenje se ne uklapa u kontekst rečenice gdje se opisuju puloveri. Pretpostavlja se da je leksem <i>hot</i> upotrijebljen samo zbog stilskog izgleda rečenice.</p>
<p>Ako želiš drugima pokazati svoje lijepe i zabavne fotke s <i>geofiltrima</i>, s kojima ćeš pokazati gdje se krećeš, onda je ova aplikacija savršena za tebe.</p>	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik. Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi. Za posuđenicu <i>geofilter</i> nije pronađena definicija riječi, već pojašnjenje pronađeno na internetskoj stranici. <i>Još jedna od posebnosti Snapcheta su geofilteri. Geofilteri za Snapchatsu poput „brandiranih razglednica“– fotografije unutar Snapchata mogu se vizualno „označiti“ dodavajući im geofilter koji čini dizajnirana ilustracija, a ovisi o vašoj trenutnoj lokaciji.</i>¹¹⁸ U hrvatskome jeziku je došlo do preuzimanja značenja.</p>
<p>Samo još malo <i>highlightera</i>.</p>	<p>Za tuđu riječ nije pronađena adekvatna zamjena. Radi se o kozmetičkom proizvodu</p>

¹¹⁶ Hudeček, Mihaljević, op. cit. (bilj. 84), str.5.

¹¹⁷ Preuzeto s <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski>. (Zadnja izmjena 15. 2. 2018.)

¹¹⁸ Preuzeto s <http://www.bug.hr/vijesti/zagreb-dobio-prvi-geofilter-snapchat/152185.aspx>. (Zadnja izmjena 15. 2. 2018.)

	koji se nanosi na lice kako bi se naglasili obrazi.
(...), ali i Youtube <i>event</i> u povijesti.	Posuđenica Youtube se ne ubraja u skupinu neologizama, ali zato <i>event</i> jest nova riječi koja ima adekvatnu zamjenu a to je <i>događaj</i> .

Tablica 1. Prikaz posuđenica-tuđih riječi koje su preuzete iz engleskoga jezika i koje se ni na koji način nisu prilagodile hrvatskome jeziku.

10.2. POSUĐENICE KOJE SU PRILAGOĐENE HRVATSKOM JEZIKU

U nastavku će se analizirati posuđenice koje su se u potpunosti ili djelomično prilagodile hrvatskome jeziku. Bit će prikazani primjeri tuđica, prilagođenica, prevedenica, te poluprevedenica. Treba naglasiti da su takve posuđenice prihvatljivije od tuđih riječi.

POSUĐENICE KOJE SU PRILAGOĐENE HRVATSKOME JEZIKU	OBJAŠNENJA
Rimmel za <i>cover zvijezdu</i> .	Posuđenica pripada skupini poluprevedenica. Prvi dio sintagme je ostao nepreveden, dok je drugi dio preveden. Posuđenica <i>cover</i> se odnosi na <i>naslovnicu</i> . ¹¹⁹ Moguća bi zamjena elementima hrvatskoga jezika mogla glasiti <i>zvijezda s naslovnice</i> .
Borna snima stvarno super, zanimljive stvari, poput ludih izazova, <i>prenkova</i> ...	Posuđenica je ortografski i fonološki prilagođena hrvatskom jeziku (<i>prenk</i> < <i>prank</i>) te se ubraja u skupinu prilagođenica. Posuđenica <i>prank</i> odnosi se na <i>šaljivi ispad</i> . ¹²⁰ Primjer je to potpune transfonemizacije jer je sličnost opisa hrvatskoga i engleskoga vokala dosegla najveći mogući stupanj.
	Navedeni primjer pripada poluprevedenici,

¹¹⁹ Preuzeto s <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski/cover/3>. (Zadnja izmjena 15. 2. 2018.)

¹²⁰ Preuzeto s <http://engleskirjecnik.com/%C5%A1aljivi-ispad>. (Zadnja izmjena 15. 2. 2018.)

<p>Seventeen ni po čemu nije tipičan <i>boy bend</i>.</p>	<p>premda je prvi dio sintagme ostao nepreveden, dok je drugi preveden. Prvi dio sintagme (<i>boy</i>) je preuzet u izvornom obliku, dok je drugi dio (<i>bend</i><<i>band</i>) preveden. Također kod posuđenice <i>bend</i> je došlo do nulte transmorfemizacije. U hrvatskome jeziku tomu bi pojmu istoznačna bila sintagma <i>glazbena skupina</i>. Značenje sintagme je u oba jezika isto.</p>
<p>Nastavljamo i s našim <i>snapkodovima</i> kako biste...</p>	<p>Navedeni primjer pripada poluprevedenici. Prvi je dio ostao nepreveden, dok je drugi preveden (engl. riječ <i>code</i>). Hrvatskomu se jeziku prilagodila na fonološkoj, morfološkoj i grafijskoj razini.</p>
<p>Moji su <i>fanovi</i> uz mene od početka i s njima želim podijeliti sve najvažnije trenutke u životu.</p>	<p>Posuđenica je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik.</p> <p>Kod posuđenice je došlo do fonološke prilagodbe.</p> <p>Posuđenica pripada u skupinu prilagođenica.</p> <p>Kod posuđenice je došlo do nulte transmorfemizacije.</p> <p>Značenje posuđenice je u oba jezika isto: <i>Term. fanatičan pristaša, odani sljedbenik, navijač; veliki ljubitelj neke umjetnosti (ob. glazbe, filma i sl.), izvođača (pjevača, glumaca) ili sportskih momčadi; fanovac.</i>¹²¹</p> <p>Za posuđenicu <i>fan</i> je predložena zamjena <i>obožavatelj</i>.¹²²</p>
<p>Osluhni malo što ekipa priča o njemu, pregledaj njegove profile na <i>društvenim</i></p>	<p>Sintagma <i>društvena mreža</i> je doslovna prevedenica engleskog izraza <i>social network</i>..</p>

¹²¹ Preuzeto s http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=fFtvWxM%3D. (Zadnja izmjena 14. 2. 2018.)

¹²² Hudeček L.; Mihaljević M. op.cit. (bilj. 84), str. 5.

<p><i>mrežama.</i></p>	
<p>Naša omiljena funkcija na Insta-Stories je definitivno <i>bumerang efekt</i>.</p>	<p>Kod prvog dijela posuđenice <i>bumerang</i> (<i>boomerang</i>) je došlo do slovopisne prilagodbe jer se dva jednaka grafema <i>o</i> zamjenjuju grafemom <i>u</i>. Kod drugoga dijela <i>efekt</i> (<i>effect</i>) je također došlo do slovopisne prilagodbe premda je preuzet suglasnički skup (ct>kt), ali i ukoliko se u u grafiji engleskog modela pojavljuje udvostručen suglasnički grafem, on se u hrvatskoj grafiji zamjenjuje jednostrukim istovrsnim grafemom (ff>f).</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđica.</p>
<p>Iako na svojem Youtube kanalu ima gotovo 10 milijuna followera, sigurno ima barem 5 milijuna <i>hejtera</i> kojima se baš i ne sviđa njegov način života.</p> <p>Nakon što se <i>hejt</i> i prozivanje smirilo (...).</p>	<p>Kod posuđenice <i>hejter</i> (<i>hater</i> > <i>mrzilac</i>) je došlo do slovopisne prilagodbe. Grafem <i>a</i> mijenja se u <i>e</i>, ispred grafema <i>t</i> umeće se grafem <i>j</i>. Primjer potvrđuje i nultu transfonemizaciju te nultu transmorfemizaciju (potvrđuje ju i u primjeru upotrijebljen množinski oblik genitiva muškoga roda). Posuđenica <i>hejter</i> ubraja se u skupinu tuđica kao i leksem <i>hejt</i> > <i>mržnja</i>.</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđica.</p>
<p>Osluhni malo što ekipa priča o njemu, pregledaj njegove <i>profile</i> na društvenim mrežama.</p>	<p>Posuđenica <i>profil</i> je prilagođena hrvatskome jeziku.</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu prilagođenica prilagođenu na svim razinama.</p> <p>Posuđenica <i>profil</i> se odnosi na <i>lice, glavu, torzo ili neki predmet gledan sa strane</i>.¹²³</p> <p>Međutim, ukoliko se značenje riječi promatra unutar aplikacija koje se koriste na mobilnim telefonima, riječ označuje poseban prikaz</p>

¹²³ Preuzeto s <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>. (Zadnja izmjena 14. 2. 2018.)

	osobe. Dakle, riječ se može smatrati i neosemantizmom.
Dogovaranje o tajnom sastanku počelo je njegovu <i>Twitter profilu</i> .	Prvi dio posuđenice je u izvornom obliku preuzet u hrvatski jezik (<i>Twitter</i>), dok je drugi dio prilagođen (<i>profil</i> < <i>profile</i>). Prvi dio sintagme se ubraja u skupinu tuđih riječi, a drugi u skupinu prilagođenica. U hrvatski jezik je preuzeto i značenje posuđenice. <i>Twitter je besplatna društvena mreža i mikro-blog alat koji omogućava svojim korisnicima da čitaju tuđe, i šalju svoje mikro - tekstualne unose, takozvane tweetove.</i> ¹²⁴
Zato je blogerice i <i>Instagram zvijezde</i> jednostavno obožavaju!	Posuđenica se ubraja u skupinu poluprevedenica premda prvi je dio preuzet iz engleskoga jezika, a drugi je dio (<i>star</i> > <i>zvijezda</i>) preveden.
Znam da to donosi <i>lajkove</i> ...	Kod prilagođenice je (engl. <i>like</i>) došlo do slovopisne prilagodbe. Grafem <i>i</i> se mijenja u <i>aj</i> , grafem <i>e</i> se ispušta. Došlo je i do nulte transmorfemizacije.
(...) <i>konturiranje</i> , <i>chroming</i> ¹²⁵ ili nijansiranje na usnama i očima.	Posuđenica <i>kontura</i> usvojenica je u hrvatskome jeziku posuđena iz francuskoga sa značenjem ' <i>obris, ocrt, osjenak; skica nekog predmeta; grafički prikaz nekog predmeta</i> '. ¹²⁶ Klaić donosi i pridjev <i>konturni</i> , ali ne i navedenu glagolsku imenicu čije je značenje sljedeće:

¹²⁴ Preuzeto s <https://bs.wikipedia.org/wiki/Twitter>. (Zadnja izmjena 14. 2. 2018.)

¹²⁵ Navedeni primjer donosi i tuđicu *chroming* neprilagođenu hrvatskomu standardnom jeziku.

¹²⁶ Klaić B., op. cit. (bilj. 18), str.733.

	<i>Konturiranje je iscrtavanje lica tehnikom sjenčanja kako bi pojedine dijelove suzili ili proširili, cilj je ujednačeni sklad crta lica i prikrivanje nedostataka.¹²⁷ Navedena bi se posuđenica mogla zamijeniti hrvatskom riječju sjenčanje.</i>
--	--

Tablica 2. Prikaz i objašnjenja posuđenica koje su prilagođene hrvatskome jeziku.

10.3. NEOLOGIZMI NASATLI UPOTREBOM TVORBENIH OBRAZACA

Za sljedeće lekseme biti će karakteristična upotreba tvorbenih obrazaca (sufikasa *-ka*, *-ica*, *-ac*, *-nje*,) za imenice, sufikasa *-(a)ti* za glagole te prefikasa *naj* i *pre-* za pridjeve.

NEOLOGIZMI NASTALI UPOTREBOM TVORBENIH OBRAZACA	OBJAŠNENJA
Negdje u ovom broju sakrili smo <i>foto</i> mobitela.	Posuđenica sa sufiksom <i>-ka</i> . Leksem je nastao kraćenjem leksema <i>fotografija</i> . Na okrnjeni vezani leksički morfem stranoga podrijetla prilagođen hrvatskomu na fonološkoj razni (<i>photo</i>) dodan je sufiks <i>-ka</i> .
Naše <i>okejevke</i> povjerile su nam priče iz svojega života, a svatko od vas mora odlučiti hoće li ili neće vjerovati u njih.	Posuđenica sa sufiksom <i>-ka</i> . <i>Okej(ev)</i> -ka se odnosi na osobu ženskoga roda koja čita časopis <i>OK!</i> Za posuđenicu <i>O.K.</i> nastalu kraćenjem engleske riječi <i>all correct</i> , ali ne po ortografiji već po izgovoru (<i>oll korekt</i>) se predlaže zamjena <i>u redu</i> . ¹²⁸
Nije mogla vjerovati svojim ušima da je Ela, totalna <i>coolerica</i> (...).	Imenička posuđenica sa sufiksom <i>-ica</i> . Osnova riječi ostala je slovopisno

¹²⁷Preuzeto s <http://www.lebeautymansion.hr/makeup/makeup-abeceda-dio-prvi>. (Zadnja izmjena 22. 4. 2018.)

¹²⁸Hudeček L.; Mihaljević M. op. cit. (bilj. 84), str.6.

	neprilagođena hrvatskomu jeziku.
<i>Okejevci</i> najčešće izrađuju klasični A4 format, ali može biti i manji i veći.	Posuđenica sa sufiksom <i>-ac</i> . <i>Okej(ev) -ac</i> je osoba muškoga roda koji čita časopis <i>OK!</i> ¹²⁹
Kutak za <i>filmoljupce</i> .	Riječ je nastala složeno - sufiksalsnom tvorbom, spajanjem riječi <i>film(o)</i> i izvedenice <i>ljubac</i> . Leksem označava obožavatelja filmova.
<i>Fashionistice</i> su zaključile, a Instagram potvrdio: preveliki (oversized) puloveri jesenski su megahit.	Posuđenica <i>fashionist</i> je preuzeta u izvornom obliku. Ubraja se u skupinu tuđih riječi. Na osnovu engleske riječi je dodan sufiks <i>-ica</i> . <i>Fashionistica</i> je osoba koja prati modu. Zanimljivo je kako je u navedenom primjeru najprije navedena hrvatska riječ (preveliki), a zatim u zagradi strana riječ. Dobiva se dojam kako hrvatska riječ nije dovoljna i kako neće biti jasno na što se odnosi pridjev „preveliki“ te se dodaje strana riječ kao dodatno objašnjenje.
Zato je <i>blogerice</i> i Instagram zvijezde jednostavno obožavaju!	Posuđenica <i>bloger</i> je preuzeta u izvornom obliku. Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi. Na posuđenicu je dodan sufiks <i>-ica</i> . Blog je <i>publikacija na Internetu otvorena za kontinuirano nadopisivanje, može biti individualna i kolaborativna</i> . ¹³⁰ Dakle, <i>blogerica</i> je osoba koja koristi takvu internetsku stranicu.
Naša najdraža <i>youtuberica</i> (...).	Posuđenica <i>youtuber</i> je preuzeta u izvornom obliku. Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.

¹²⁹ Usp. s ranije navedenim primjerom *okejevka*.

¹³⁰ Preuzeto s <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> . (Zadnja izmjena 16. 2. 2018.)

	<p>Na posuđenicu je dodan sufiks <i>-ica</i>. <i>Youtuberica</i> je osoba koja se služi <i>YouTubeom</i> - popularnom mrežnom uslugom za razmjenu videozapisa na kojoj korisnici mogu postavljati, pregledavati i ocjenjivati videozapise.¹³¹</p>
<p>Ljudi obično brzinski <i>skrolaju</i> po nečijem profilu pa ti treba nešto zbog čega će se netko zaustaviti na određenoj fotki.</p>	<p>Posuđenica je ortografski prilagođena (<i>scroll</i> < <i>skrol</i>). Na prilagođenu osnovu je dodan sufiks <i>-(a)ti</i>. Posuđenica se ubraja u skupinu tuđica, a njezino je značenje: <i>Pomicati stranicu internetskog preglednika gore ili dolje</i>.¹³² Riječ je također i o žargonizmu. Za posuđenicu <i>scroll</i> je predložena zamjena <i>kliznik</i>.¹³³ Pretpostavlja se da bi odgovarajući hrvatski glagol prema tomu bio <i>klizati</i> (primjerice po nečijem profilu).</p>
<p>(...) cijenim ljude koji su od <i>food blogganja</i> napravili biznis.</p>	<p>Leksem <i>food</i> > hrana pripada posuđenici – tuđoj riječi, dok je kod leksema <i>blogganje</i> na stranu riječ <i>blogg</i> dodan sufiks <i>-(a)nje</i>. Tako je nastala glagolska imenica, u navedenom primjeru slovopisno neprilagođena hrvatskomu standardnom jeziku.</p>
<p>Zahvaljujući Miley Cyrus danas znamo i za <i>twerkanje!</i></p>	<p>Posuđenica <i>twerk</i> je u izvornom obliku preuzeta u hrvatski jezik. Na posuđeni leksem je dodan sufiks <i>-(a)nje</i>. Posuđenica se ubraja u skupinu tuđica.</p> <p>Leksikografska potvrda za leksem <i>twerk</i> nije pronađena. Međutim, radi se o plesu koji</p>

¹³¹ Preuzeto s <https://hr.wikipedia.org/wiki/YouTube>. (Zadnja izmjena 16. 2. 2018.)

¹³² Preuzeto s <http://www.zargonaut.com/list/s/page/4>. (Zadnja izmjena 16. 2. 2018.)

¹³³ Hudeček L.; Mihaljević M. op. cit. (bilj. 84), str.7.

	uključuje micanje stražnjicom. Zanimljiv je i tekst koji se javlja ispod navedenog primjera: <i>Riječ je o plesu koji uključuje opako mrdanje guzom, a postao je poznat širom svijeta. Nagada se da bi ta riječ uskoro mogla ući i u službeni engleski rječnik.</i>
Ajmo <i>deletati</i> taj filimić koji si snimio..	Glagolska posuđenica <i>delete</i> (<i>izbrisati</i>) je ortografski prilagođena hrvatskome jeziku, odbačen je vokal <i>e</i> te je na osnovu dodan sufiks <i>-(a)ti</i> . Posuđenica se može dvojako izgovarati: prema izvornom engleskom izgovoru (<i>dilitati</i>) ili prema ortografiji (<i>deletati</i>). Posuđenica se ubraja u skupinu tuđica. Posuđenica se ubraja u skupinu tuđica te za nju postoji odgovarajuća hrvatska zamjena, a to je glagol <i>izbrisati</i> .
Uvijek je najbolje <i>fotkati</i> na dnevnom svjetlu ili ga imitirati umjetnom rasvjetom.	Na osnovu leksema <i>fotografija</i> koja je nastala kraćenjem dodan je sufiks <i>-(ka) ti</i> čime je nastala glagolska posuđenica koja se ubraja u skupinu prilagođenica.
Voliš li više <i>snapati</i> ili si ipak tip za Instagram?	Glagolska posuđenica sa sufiksom <i>-(a)ti</i> . Na preuzeti leksem <i>snap</i> dodan je sufiks <i>-(a)ti</i> čime je nastala glagolska posuđenica koja se ubraja u skupinu tuđica. Leksem se odnosi na aktivnosti karakteristične za <i>Snapchatt</i> .
Dečko ne mora biti ni najzgodniji ni <i>najcool</i> .	Na pridjevsku je posuđenicu - tuđu riječ <i>cool</i> dodan domaći superlativni prefiks <i>-naj</i> .
U naš inbox na Fejsu stavili ste genijalne fotke s <i>precool</i> narukvicom, darom iz prošloga broja.	Na pridjevsku je posuđenicu - tuđu riječ <i>cool</i> dodan domaći prefiks <i>-pre</i> .

Tablica 3. Prikaz neologizama nastalih upotrebom tvorbenih obrazaca (sufikasa *-ka*, *-ica*, *-ac*, *-nje*,) za imenice, sufikasa *-(a)ti* za glagole te prefikasa *-naj* i *-pre* za pridjeve.

10.4. NEOLOGIZMI NASTALI KRAĆENJEM

NEOLOGIZMI NASTALI KRAĆENJEM	OBJAŠNJENJA
Cool dodaci na tvome <i>mobu</i> .	Posuđenica nastala kraćenjem riječi <i>mobitel</i> .
(...) ali priznaje kako je prava šeprtlja čim u blizini ugleda svog <i>simpu</i> .	Posuđenica nastala kraćenjem riječi <i>simpatija</i> .
Glasovanje je otvoreno i na našoj <i>FB</i> stranici. U naš inboxna <i>Fejsu</i> stavili ste genijalne fotke s precool narukvicom, darom iz prošlog broja.	Za popularnu stranicu <i>Facebook</i> pronađena su dva primjera skraćenica, iako je upitno smatrati leksem <i>Facebook</i> neologizmom, premda postoji već dvanaest godina, ali je svakako dao poticaj za stvaranje novih aplikacija. Leksem <i>Fejs</i> se promatra kao elipsa premda dolazi „do promjene značenja u toku transfera, tj. sačuvan element fraze preuzima značenje ispuštenog elementa“. ¹³⁴ Za posuđenicu <i>Facebook</i> predložena je zamjena <i>licopis</i> ¹³⁵ ili <i>spomenar</i> , <i>spomenarski upis</i> . ¹³⁶ Posuđenica <i>fejs</i> se ubraja u skupinu prilagođenica. Posuđenica <i>FB</i> se ubraja u strane skraćenice.
Iako se osjeća zapostavljeno, jer njezina <i>BFF</i> Hana ima dečka, uvijek joj želi pomoći.	Posuđenica je nastala kraćenjem engleske riječi <i>Best Friend Forever</i> koja znači najbolji prijatelj zauvijek. Posuđenica se ubraja u skupinu stranih skraćenica.
Netko iz razreda provalio je biser na nastavi ili čak <i>proflač</i> ?	Leksem je nastao kraćenjem riječi <i>profesor</i> i dodavanjem sufiksa <i>-ač</i> . Uporaba leksema u

¹³⁴ Filipović R. op.cit. (bilj. 50), str. 179.

¹³⁵ Hudeček L. ; Mihaljević M. op.cit. (bilj. 84), str. 5.

¹³⁶ Ibidem, str. 8.

	ovakovome obliku je karakteristična za razgovorni stil, učenički žargon.
Snimi savršenu <i>insta fotku!</i>	Značenja riječi su prethodno objašnjenja kao i načini nastanka. Navedeni primjer se smatra i poluprevedenicom i polusloženicom premda se prvi dio posuđenice ne deklinira, dok se <i>fotka</i> deklinira. Također, između oba leksema bi se trebala pisati spojnica (<i>insta - fotka</i>).
<i>APP</i> dvoboj.	Skraćenica <i>APP</i> je nastala skraćivanjem leksema application (aplikacija). Posuđenica se ubraja u skupinu stranih skraćenica.
Prilično je zanimljivo na nekom kanalu vidjeti različite teme od <i>DIY-a</i> do <i>vloga</i> .	Leksem <i>vlog</i> nastao je kraćenjem leksema <i>video blog</i> , te primjer pripada sljubljenici. Navedeni primjer je nastao i procesom kontrakcije, odnosno sažimanja. Značenje je sljedeće: <i>Kao što mu ime kaže radi se o video zapisu koji u relativno kratkoj formi prati određenu tematiku.</i> ¹³⁷ <i>DIY</i> je skraćenica od izraza <i>Do-It-Yourself</i> (Učini sam). Posuđenica se ubraja u skupinu stranih skraćenica, ali i u skupinu neologizama nastalih kontrakcijom odnosno sažimanjem.
(..) jer se u gradiću punom tajni odvijaju brojne <i>teen</i> drame.	Leksem <i>teen</i> je nastao kraćenjem engleske riječi <i>teenager</i> kojoj bi u hrvatskome odgovarala imenica <i>adolescent</i> . ¹³⁸ Ovdje se prema engleskome modelu slijedi i sintaktički

¹³⁷ Preuzeto s <http://www.libertas.hr/za-studente/kako-pokrenuti-vlastiti-video-blog/>. (Zadnja izmjena 16. 2. 2018.)

¹³⁸ Preuzeto s <https://hr.glosbe.com/en/hr/teen>. (Zadnja izmjena 22. 4. 2018.)

	obrazac koji bi u hrvatskome trebalo zamijeniti posvojnim pridjevom <i>tinejdžerski</i> .
<i>Snap, insta & ostala moby čuda.</i>	Leksem <i>snap</i> je nastao kraćenjem posuđenice <i>Snapchatt,insta</i> od <i>Instagram</i> , a <i>moby</i> od mobitel kojemu je pritom dodan i grafem -y, može se pretpostaviti prema engleskome <i>handy</i> .
<i>OMG!</i> Sve češći trend među slavnima je stavljanje implantanata (...).	Leksem <i>OMG</i> nastao skraćivanjem engleskoga izraza <i>Oh my God!</i> (O moj Bože!). Posuđenica se ubraja u skupinu stranih skraćenica.
<i>Fotićem</i> ste uhvatili otkačeni trenutak u razredu, maturalcu, u susjedstvu...	Leksem <i>fotić</i> nastao je kraćenjem riječi <i>fotoapar</i> te dodavanjem sufiksa -ić.

Tablica 4. Prikaz neologizama nastalih kraćenjem

10.5. NEOSEMANTIZMI

Neosemantizmi nastaju pri potrebi za imenovanjem raznih inovacija, a jedno su od karakterističnih obilježja jezika mladih. Većinom nova, pridodana ili modificirana značenja nisu u uporabi u standardnome jeziku. Ipak, moguće je da ti leksemi iz razgovornog stila i jezika mladih s vremenom u većoj ili manjoj mjeri ulaze u ostale jezične razine, no i ne moraju.

NEOSEMANTIZMI	OBJAŠNENJE
	<p>1. <i>pribor, sprava ili tvar (šupljikavo porozno tijelo) za čišćenje tekućina procjeđivanjem; cjedilo, prokapnik</i></p> <p>2. <i>tehn. porozno ili šupljikavo tijelo koje odstranjuje krute čestice [filtar</i></p>

Opet novi filteri!!

za ulje; filter za zrak]

3. *naprava koja zadržava sve ili dio oscilacija (zvučnih, električnih itd.)*
4. *naprava koja se stavlja pred objektiv fotoaparata, filmske kamere i sl. da bi se zadržale neke svjetlosne zrake [snimati s filtrom/bez filtra; optički filter]*
5. *materija koja u cigaretama sprečava štetno djelovanje nikotina [cigarete s filtrom]*
6. *pren. selekcija, odabir [teške utakmice u prvenstvu najbolji su filter za ulazak u reprezentaciju]*
7. *inform. program ili rutina koja čita podatke s određenog ulaza, selekcionira ili transformira podatke na željeni način i ispisuje podatke na određeni izlaz [e-mail filter].¹³⁹*

Značenje u primjeru se odnosi na četvrtu definiciju, samo što u ovom slučaju se ne stavlja naprava pred objektiv fotoaparata da bi se stvorio željeni filter, već je sama ponuda filtera ugrađena u mobitel pod mogućnosti izbora raznih opcija.

Posuđenica se ubraja u skupinu prilagođenica.

¹³⁹ Preuzeto s http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=fFpuWhQ%3D. (Zadnja izmjena 16. 2. 2018.)

	<p>Posuđenica je fonološki i morfološki prilagođena hrvatskom jeziku.</p> <p>Kod posuđenice je došlo do suženja značenja.</p>
<p>Je li moguće da nju pubertet baš tako jako „lupa“?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>a. proizvoditi buku udarajući po čemu b. jako kucati [lupati po ulaznim vratima]</i> 2. <i>(po čemu, po kome) a. napadati koga fizičkom silom; udarati b. napadati koga riječima na grub, ob. neodmjeren ili beskompromisan način</i> 3. <i>(što) govoriti besmislice, koještarije; lupetati“¹⁴⁰</i> <p>U navedenome primjeru glagol <i>lupati</i> odnosi se na promijene koje tinejdžeri doživljavaju tijekom sazrijevanja koje je popraćeno mijenjanjem ponašanja. Kod leksema je došlo do proširenja značenja.</p>
<p>Sve tvoje pohvale, kritike, rasprave i komentari su dobrodošli, ali hejtere i trolove ćemo ignorirati!</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>mit. nadnaravno biće iz skandinavske mitologije, javlja se kao patuljak ili div, čarobnjak i sl.</i> 2. <i>danas, lutke raščupane kose i ružnih, ali simpatičnih lica“¹⁴¹</i> <p>„No, definicija prema Collinsovom rječniku,</p>

¹⁴⁰Preuzeto s <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>. (Zadnja izmjena 16. 2. 2018.)

¹⁴¹ Preuzeto s <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> .(Zadnja izmjena 16. 2. 2018.)

	<p><i>u internetskom nazivlju pod izazom trol označava osobu koja namjerno piše provokativne komentare u internetskoj raspravi“.</i>¹⁴²</p>
<p>Uz 5-inčni zaslov i glavnu kameru 8MP fotke će biti savršene, a tu je i izvrsna rezolucija ekrana i izdržljiva baterija za sve tvoje razgovore, <i>surfanje</i> i igrice.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>jedriti na dasci ili jahati na dasci po velikim valovima; daskariti, daskati</i> 2. <i>pren. prelaziti preko prepreka tako da se čas bude gore, čas dolje</i> 3. <i>inform.žarg.a. brzo prolaziti kroz neki sadržaj u računalu b. pretraživati, pregledavati sadržaj Interneta.</i>¹⁴³ <p>Značenje primjera se odnosi na treću definiciju prema čemu se navedeni neosemantizam ubraja i u skupinu žargonizama. Leksem <i>surf</i> je preuzet u izvornom obliku te mu je dodan sufiks <i>-(a)nje</i> kojim je tvorena glagolska imenica. Posuđenica se ubraja u skupinu tuđica.</p>
<p><i>Trokutići, balkončići...</i> U Tezenisu ćeš naći baš ono što trebaš.</p>	<p>Značenje leksema <i>trokutić</i> je sljedeće: <i>dem. od trokut, usp. triangl.</i>¹⁴⁴</p> <p>Leksem <i>triangl</i> ima više značenja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>mat. trokut</i> 2. <i>tehn. aparat za mjerenje visinskih kota</i> 3. <i>glazb. mali ritmički instrument, metalna šipka u obliku trokuta, po</i>

¹⁴² Preuzeto s https://hr.wikipedia.org/wiki/Internetski_trol#cite_note-5. (Zadnja izmjena 16. 2. 2018.)

¹⁴³ Preuzeto s <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>. (Zadnja izmjena 21. 4. 2018.)

¹⁴⁴ Preuzeto s <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>. (Zadnja izmjena 10.6. 2018.)

	<p><i>kojem se udara drugom šipkom od istog metala; trokutić</i></p> <p>4. (+ potenc.) <i>prom. npr. okretište lokomotiva i vagona koje traži odgovarajući manevar</i></p> <p>5. <i>sport u konjičkom sportu nepravilan kas u kasačkoj utrci; konj prednjim nogama kasa, a stražnjima galopira (čuju se tri udarca o tlo).¹⁴⁵</i></p> <p>Značenje leksema balkon je sljedeće:</p> <p>1. <i>arhit. izbočena, ograđena platforma na zidovima i pročeljima građevina</i></p> <p>2. <i>otvoren ili poluotvoren povišen i nad parter nadnesen dio gledališta (u kazalištima i kinima)</i></p> <p>3. <i>pom. pov. dio krmelog nadgrađa na linijskim brodovima u 17. i 18. st.</i></p> <p>4. <i>(mn) žarg. ženske grudi.¹⁴⁶</i></p> <p>Leksemi <i>trokutići, balkončići</i> se ne odnose na umanjenice imenica <i>trokut</i> i <i>balkon</i>, već na posebne oblike grudnjaka za djevojke. Kod navedenih je leksema došlo do proširenja značenja.</p>
--	--

Tablica 5. Prikaz neosemantizama kod kojih je došlo ili do proširenja značenja ili do suženja značenja.

¹⁴⁵ Preuzeto s http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f19kUBF0. (Zadnja izmjena 10.6. 2018.)

¹⁴⁶ Preuzeto s <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>. (Zadnja izmjena 10.6. 2018.)

10.6. NEOLOGIZMI U ŽARGONU

Žargonizmi su izrazi ili riječi koji pripadaju žargonu nekoga jezika, te u upotrebi dobivaju specifičnu stilističku obojenost.

NEOLOGIZMI U ŽARGONU	OBJAŠNENJA
Tko su te <i>ženturače</i> na tvome mobu?	<i>pejor. od žena; ženetina.</i> ¹⁴⁷
(...) doznaj kako Davor Gerbus <i>hendla</i> ljubavni i obiteljski život s poslom (...).	<i>Rukovati nečim ili nekim, odraditi nešto, snalaziti se u situaciji.</i> ¹⁴⁸ > <i>handle</i> (engl.) Radi se o leksemu koji je prilagođen hrvatskome na slovopisnoj, fonološkoj i morfološkoj razini. Grafem <i>a</i> je postao <i>e</i> , te je leksemu dodan sufiks <i>-(a)ti</i> .
To se vidi i odmah zračiš lošom <i>vibrom</i> .	<i>žarg. ono što struji od jedne osobe drugoj ili što se širi u nekom prostoru i sl. i što se osjeća kao djelovanje ili utjecaj [širiti dobre/loše vibre]; vibracija.</i> ¹⁴⁹ Navedeni je žargonski izraz nastao kraćenjem.
<i>Help!</i> „Zaljubljena sam u dva dečka“.	Posuđena riječ znači ' <i>pomoć</i> '. ¹⁵⁰ U hrvatskom jeziku postoji istoznačnica, te se navedena posuđenica koristi zbog stila. Posuđenica je preuzeta u izvornome obliku. Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.
	Posuđenica znači ' <i>najbolje</i> '. ¹⁵¹ Također, u hrvatskom jeziku postoji istoznačnica, te se

¹⁴⁷ Preuzeto s <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>. (Zadnja izmjena 16. 2. 2018.)

¹⁴⁸ Preuzeto s <http://www.zargonaut.com/hendlati>. (22. 4. 2018.)

¹⁴⁹ Preuzeto s <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>. (Zadnja izmjena 16. 2. 2018.)

¹⁵⁰ Preuzeto s <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski>. (Zadnja izmjena 16. 2. 2018.)

¹⁵¹ Preuzeto s <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski>. (Zadnja izmjena 16. 2. 2018.)

<p>Koje su čizmice <i>the best</i>?</p>	<p>navedena posuđenica koristi zbog stila rečenice. Posuđenica je preuzeta u izvornome obliku. Ubraja se u skupinu tuđih riječi.</p>
<p>Da ga povrijedi, ali onako, <i>big time</i> ljubomornim.</p>	<p>Za posuđenicu nije pronađena definicija, prijevod bi bio '<i>onako pravo</i>'. Navedena posuđenica koristi se zbog stila rečenice iako postoji hrvatska istoznačnica. Posuđenica je preuzeta u izvornome obliku. Ubraja se u skupinu tuđih riječi.</p>
<p>Iako izgleda kao sjajilo, ovaj tekući ruž nakon što se osuši na usnama poprima <i>ultramoderan</i> mat look.</p>	<p>Leksemu <i>moderan</i> dodan je prefiks <i>-ultra</i> s ciljem intenziviranja i isticanja njegova osnovnog značenja.</p>
<p>Ajde, <i>helpaš</i> mi da riješim <i>bajk</i>, pa te vodim na čaj!</p>	<p>Glagol <i>helpaš</i> dolazi prema engleskome <i>help</i> ('pomoći') i morfološki je prilagođen jeziku primaocu, dok je <i>bajk</i> skraćunica koja slijedi engleski model <i>bicycle</i> na izgovornoj razini (ali ne i na slovopisnoj).</p>
<p>Ovo je Tena, moja <i>sister</i>!</p>	<p>Engleska riječ <i>sister</i> je ostala neprevedena, te se radi o tuđoj riječi čije je značenje 'sestra' u hrvatskom jeziku. Riječ je karakteristična za razgovorni jezik jer je među mladima zanimljivije i prestižnije upotrijebiti englesku riječ od hrvatske.</p>
<p>OK, taj Dino je super, ali nije ti <i>bed</i> što živi na drugom kraju grada?</p>	<p>Žargonizam <i>bed</i> se koristi u značenju 'šteta' (npr. <i>koji bed / koja šteta</i>) ili, kao u navedenome primjeru 'problem' (Npr. <i>Zar ti ne smeta? / Zar ti nije problem što živi na drugom kraju grada?</i>).</p>

Tablica 6. Prikaz neologizama u žargonu.

10.7. RIJEČI TVORENE POSTOJEĆIM ELEMENTIMA U JEZIKU

Ukoliko se u jeziku javi potreba za novom riječi kako bi se imenovala nova ideja, predmet ili pojam, utoliko se javljaju tri sljedeća postupka: a) *tvori se nova riječ od postojećih elemenata jezika*; b) *posuđuje se riječ iz nekog drugog stranog jezika*; c) *mijenja se značenje neke postojeće stare riječi u jeziku ili joj se pored starog dodaje novo značenje*.¹⁵² Tijekom provedenoga istraživanja pronađen je samo jedan takav primjer.

RIJEČI TVORENE POSTOJEĆIM ELEMENTIMA U JEZIKU	OBJAŠNJENJE
Zatim preko toga nanesi Metalick shock nadlak.	Navedena riječ ima dvojako značenje. Može označavati 'lak koji se stavlja na lak zbog zaštite', te se koristi u području automehaničarskih radnji i tvorničkoj industriji, a u navedenom primjeru koristi se u okviru djelatnosti za uljepšavanje noktiju – manikure i pedikure.

Tablica 7. Prikaz riječi tvorene postojećim elementima u jeziku.

10.8. OKAZIONALIZMI

Na prvoj stranici časopisa *O.K.* nalazi se sadržaj časopisa koji obiluje okazionalizmima čija se semantička obilježja ne mijenjaju. „*Takve se, obično jednokratne uporabe novih riječi, najčešće označuju kao hapaks ili okazionalizam, odnosno prigodnica kao što ih zovu neki naši autori*“.¹⁵³ Okazionalizmi su karakteristični po svojim autonomnim značenjima koja su urednici osmislili kako bi izrazili svoju kreativnost i individualnost.

OKAZIONALIZMI	OBJAŠNJENJA
<i>Zoom stars fun news</i>	Neologizam je ujedno i posuđenica, izravno preuzeta iz engleskog jezika. Neologizam

¹⁵² Filipović R., op. cit. (bilj. 50), str. 158.

¹⁵³ Muhvić - Dimanovski V. op. cit. (bilj. 19), str. 6.

	nosi značenje prikaza najnovijih zabavnih vijesti koje se tiču svijeta poznatih i slavni. Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.
<i>Starcologija</i>	Neologizam je nastao najprije kraćenjem riječi „ <i>starc</i> “, dodan je spojnik – <i>o</i> i sufiks – <i>logija</i> . Posuđenica je nastala korištenjem tvorbenih obrazaca. Ubraja se u skupinu riječi koje su tvorene domaćim elementima. Njezino bi značenje bilo ‘znanost o roditeljima’, a značenjski upućuje na savjete koji bi trebali pridonijeti kvalitetnijem odnosu i boljem međusobnom razumijevanju tinejdžera i njihovih roditelja.
<i>Yt girl</i>	Neologizam je posuđenica nastala kraćenjem riječi <i>youtube</i> ¹⁵⁴ i preuzimanjem riječi <i>girl</i> (‘djevojka’). Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.
<i>K-pop block</i>	Neologizam je posuđenica. <i>K-pop</i> je glazbeni žanr koji se sastoji od <i>elektro pop-a</i> , <i>hip hop-a</i> , <i>pop-a</i> , <i>rock-a</i> i <i>R&B-a</i> iz Južne Koreje. ¹⁵⁵ U časopisu riječ <i>block</i> se koristi u značenju <i>odjela</i> ¹⁵⁶ , te se u svakom izdanju časopisa javlja druga glazbena grupa koja predstavlja ovu ili neku drugu vrstu glazbenoga žanra. Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.
<i>Mobymania</i>	Neologizam je posuđenica nastala kraćenjem riječi <i>mobile phone</i> ¹⁵⁷ (mobilni telefon),

¹⁵⁴ Popularna mrežna usluga za razmjenu videozapisa

¹⁵⁵ Preuzeto s <https://hr.wikipedia.org/wiki/K-pop> . (Zadnja izmjena 13. 2. 2018.)

¹⁵⁶ Preuzeto s <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski/section>. (Zadnja izmjena 13. 2. 2018.)

¹⁵⁷ Preuzeto s <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski/mobilni%20telefon>. (Zadnja izmjena 13. 2. 2018.)

	<p>dodavanjem sufiksa -y i drugog dijela složenice -mania¹⁵⁸ (ovdje u značenju ‘strast, pomama’).</p> <p>Neologizam se odnosi na sve nove aplikacije koje se javljaju u području mobilne telefonije.</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.</p>
<i>Fashion mix</i>	<p>Neologizam je posuđenica koja se odnosi na mješavinu mode i njome uvjetovana izgleda</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.</p>
<i>Frendologija</i>	<p>Neologizam nastao prilagodbom engleske riječi <i>friend</i>, koja se u žargonu rabi u obliku <i>frend</i>, te kojoj je dodan spojnik <i>-o</i> te sufiks tipičan za nazive raznih znanstvenih disciplina <i>-logija</i>. Značenje bi ovoga neologizma bilo ‘znanost o prijateljima (prijateljstvu)’ (usp. s primjerom <i>starcologija</i>).</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđica.</p>
<i>Beauty mix</i>	<p>Neologizam je posuđenica koja se odnosi na mješavinu raznih stilova ljepote.</p> <p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.</p>
<i>Starview</i>	<p>Posuđenica se ubraja u skupinu tuđih riječi.</p> <p>Njen bi prijevod bio <i>pogled na zvijezde</i>. (U smislu rubrike koja se bavi životom poznatih osoba).</p>

Tablica 8. Prikaz okazionalizama

¹⁵⁸ Preuzeto s <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski/mahnitost>. (Zadnja izmjena 13. 2. 2018.)

11. JEZIK MLADIH

Leksik koji mladi koriste nije moguće u potpunosti ograničiti te je najprije potrebno definirati pojam *mladi*, međutim, problematičan je nedostatak literature koja bi progovorila o ovoj temi. „*Psiholozi tako mlade svrstavaju u doba između početka puberteta koja se proteže od 11. do 14. godine i postadolescentnog doba. Oni nadalje naglašavaju da su za mlade najčešće svojstvena dva svijeta vrijednosti, od kojih je onaj prvi prožet velikim utjecajem roditelja, a onaj potonji utjecajem njihovih vršnjaka*“.¹⁵⁹ Dakle, mladi koriste jednu vrstu jezika i izražavaju se na jedan način pri komunikaciji s odraslima, dok tijekom komunikacije sa svojim vršnjacima koriste drugi jezik i drugačiji način izražavanja. „*Jezik mladih može se nadalje definirati kao jezik koji obilježava specifičan način govorenja i pisanja uz pomoć kojega mladež može profilirati svoj jezik, a time i pronaći svoj identitet*“.¹⁶⁰ Unutar njega javljaju se različita poigravanja, velik broj anglicizama, korištenje novih tvorbenih uzoraka, kršenja normi hrvatskoga standardnog jezika, igre riječima, fraze, izreke, kombinacije glasova, proširivanje značenja riječi, različita grafostilistička rješenja i tako dalje. „*Dakle, za jezik mladih karakteristično je eksperimentiranje s temama, jezičnim pravilima i konvencijama što se onda ogleda u igrama riječi, metaforičkom pa često i preuveličavanom načinu izražavanja, skraćivanju glasova, grafostilističkim elementima, tvorenicama, alogotskim elementima i sl*“.¹⁶¹ Za mlade govornike karakteristično je da preuzimaju sve što je novo, pomodno, *in*. Mladi konstantno prate moderne inovacije iz područja tehnologije, te samim time preuzimaju nove nazive koji nastaju u tom području. Evidentno je kako na mlade najviše utječu mediji koji prenose nove informacije o glazbi, modi, sportu, te se na taj način strane riječi najbrže šire. Jezik mladih je sklon stalnim promjenama. Koriste se nove riječi (najčešće iz engleskoga jezika), stvaraju se vlastiti izrazi, mijenjaju se značenja starim riječima, koriste se žargonizmi, vulgarizmi... Vidljivo je kako jezik mladih nije jednak standardnom jeziku upravo zbog spomenutih razloga. Ovakvim postupcima mladi žele stvoriti vlastiti stil i identitet, a moglo bi se reći čak i jezik. Identitet žele pokazati kroz jezik, a ta se

¹⁵⁹ Filipan- Žignić, Blaženka. *O jeziku novih medija: kvare li novi mediji suvremeni jezik?* Matica hrvatska ogranak Čakovec. Split. 2012. str.77.

¹⁶⁰ Ibidem, str. 78.

¹⁶¹ Ibidem, str. 79.

pojava naziva „*ekspresijom identiteta*“¹⁶². Tijekom stvaranja novih riječi mladi ne poštuju ortografsku ili gramatičku normu, redovito koriste skraćenice, a tijekom pisanja su sklonu redupliciranju konsonanata. Navedena su obilježja jezika mladih potvrđena u okviru istraživanja provedenoga za potrebe nastanka ovoga rada.

11.1. ODNOS PURIZMA I NEOLOGIZAMA

Hrvatski se jezik smatra umjereno purističkim te za njega vrijedi tzv. „pravilo zlatne sredine“ te on „*kao opiranje jezičnom bezakonju i neosjetljivosti za stilističko raslojavanje nije dogmatski purizam: on je sinonim za jezičnu kulturu*“.¹⁶³ Samardžija ističe kako se: „*pod purizmom u osnovi razumijevaju dva nastojanja: nastojanje oko smanjenja stranih, navlastito leksičkih, utjecaja u nekome standardnom jeziku i nastojanja oko leksičkoga obogaćivanja (novotvorenicama, prilagođenicama, prevedenicama i sl.) leksičkoga blaga (fonda) standardnoga jezika da bi uvijek, i u izmijenjenim uvjetima, moglo biti „funkcionalno polivalentan“, te šire, i sva nastojanja oko jezične pravilnosti*“.¹⁶⁴ Može se zaključiti kako neologizmi nastaju zbog purizma, ali je on i oružje protiv njih. „*Vratović (2002) navodi da jezični purizam u Hrvatskoj nije potekao od Čeha kako se često misli, već da su njegovi korijeni u latinskom jeziku tako da je zapravo latinski jezik glavni izvor svakom purističkom nastojanju u Hrvata*“.¹⁶⁵ Kroz povijest bilo je zagovornika za obaju oblika purizma. Jedni su bili protiv riječi stranoga podrijetla, dok su drugi preuzimali gotove riječi premda su smatrali da ih treba koristiti samo tamo gdje je to potrebno. Neologizmi pritom nisu uvijek potrebni već se koriste: „*iz komocije ili jer su govornici hrvatskoga jezika krivo uvjereni da tako pokazuju svoju učenost*“.¹⁶⁶ Navedena područja kojima se, primjerice, bavila autorica Filipan-Žignić kao i područja tiskovina, televizije, reklama, vrve od neologizama. Evidentno je to prikazano i na primjeru promatranoga časopisa. Pravo pitanje koje se javlja jest je li uopće moguće otkloniti suvišnu količinu neologizama koja se javlja u tim područjima. „*Danas je*

¹⁶² Perasović, Benjamin. *Urbana plemena: Sociologija subkultura u Hrvatskoj*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb. 2001., str. 393.

¹⁶³ Turk, Marija. 1996. *Jezični purizam*. Fluminensia: časopis za filološka istraživanja, 8, br. (1-2), str. 63-79. Rijeka. str. 77.

¹⁶⁴ Samardžija Marko. *Jezikoslovni razgovori. Desetljeće ugodnih i uglavnom uzaludnih prigovaranja o hrvastkome jeziku i u vezi s njim*. Riječ. Vinkovci. 2000. , str. 12.

¹⁶⁵ Filipan-Žignić, op.cit. (bilj. 156), str. 73.

¹⁶⁶ Samardžija, op.cit. (bilj. 161), str. 83.

*suvremena situacija s anglicizmima potpuno različita od tradicije posuđenih neologizama u hrvatskom jeziku zbog engleskoga kao lingue france¹⁶⁷ u svijetu čemu pridonosi i prodor neologizama s potpuno „engleskih“ područja računalne tehnologije i telekomunikacija.(...) Najvjerojatniji ishod ne samo u hrvatskom nego i u svim drugim europskim jezicima bit će takav da će neologizmi još neko vrijeme činiti korpus internacionalizama u svim modernim jezicima“.*¹⁶⁸ U pozitivnomu svjetlu treba pak promatrati činjenicu da se radi o novim riječima kojima tek predstoji prilagođavanje jeziku primaocu i tvorba prevedenica njegovim sredstvima. Suvišna uporaba neologizama je itekako zabrinjavajuća, no treba imati na umu kako neologizmi imaju i drugu funkciju, a to je obogaćivanje jezika, njihovo korištenje u razdoblju jezične prilagodbe, stilska opravdanost i pronalaženje vlastitoga domaćega rješenja.

¹⁶⁷Termin koji označava opće sredstvo komuniciranja (sporazumijevanja) među ljudima.

¹⁶⁸Filipan - Žignić B. op.cit. (bilj. 156), str. 74.

12. ZAKLJUČAK

Istraživanjem je jezika časopisa za mlade i njegovih obilježja potvrđeno da najveći broj prikupljenih leksema pripada neologizmima i lokalizmima koji su karakteristični ponajprije za grad Zagreb gdje se časopis i izdaje. Međutim, koriste ih i govornici u drugim krajevima Hrvatske i to ponajprije mladi koji čitaju ovakav, ali i slične časopise u kojima se pak od posuđenica najčešće javljaju anglizmi. Potvrđeni leksemi su karakteristični za razgovorni stil kojim mladi žele istaknuti vlastiti identitet te kako su ukorak sa svime što je novo i pomodno. Pritom je potvrđen znatan stupanj uporabe stranih riječi i tuđica, u prvome redu iz engleskoga koji mladi doživljavaju jezikom prestiža. Uporaba tuđica može se smatrati opravdanom ako u hrvatskome jeziku ne postoji adekvatna zamjena za njih, međutim, problematična je uporaba tuđih riječi i tuđica u slučajevima kada odgovarajuće zamjene postoje. Mladi govornici hrvatskoga žele svoj jezik učiniti što modernijim te je to razlog masovne uporabe spomenutih leksema. Često se događa da govornici ne razumiju određenu riječ, međutim to ne predstavlja prepreku u njezinu svakodnevnom korištenju. Najbrojnija skupina istraživanjem prikupljenih leksema pripada posuđenicama, a najmanja okazionalizmima, čija je uporaba ograničena i ovisi o domišljatosti urednika časopisa. Također su prikupljeni neologizmi koji su nastali korištenjem raznih tvorbenih obrazaca, skraćénice, neosemantizmi, neologizmi u žargonu, te jedan primjer koji je nastao tvorbom postojećih elemenata u jeziku. Što se tiče značenja, posuđenice su preuzete u istom opsegu značenja iz engleskoga jezika, dok su kod neosemantizama značenja proširena. Prodor i proširenost anglizama u druge jezike neizbježna je i uvjetovana posredovanjem većine novih medija. Iako se prema stranojezičnim elementima ne treba odnositi ksenofobično, potrebno je čuvati i njegovati vlastiti jezik te koristiti njegove tvorbene i izražajne mogućnosti. Na taj način se i preko časopisa za mlade kao medija koji im donosi ono poželjno, prestižno i moderno, može utjecati na njihov jezik, njegovo oblikovanje i leksički sadržaj.

13. LITERATURA

Knjige:

1. Anić, Vladimir. *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Novi liber. Zagreb. 2003.
2. Babić, Stjepan. *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*. Treće izdanje, HAZU – Nakladni zavod Globus. Zagreb. 2002.
3. Filipan-Žignić, Blaženka. *O jeziku novih medija: kvare li novi mediji suvremeni jezik?* Matica hrvatska ogranak Čakovec. Split. 2012.
4. Filipović, Rudolf. *Teorija jezika u kontaktu*. JAZU – Školska knjiga. Zagreb. 1986.
5. Franičić, Anđela; Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica, *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku*. Hrvatska sveučilišnanaklada. Zagreb. 2005.
6. Klaić, Bratoljub. *Rječnik stranih riječi*. Nakladni zavod Matice hrvatske. Zagreb. 1986.
7. Muhvić-Dimanovski, Vesna. *Neologizmi: Problemi teorije i primjene*. Zavod za lingvistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta. Zagreb. 2005.
8. Perasović, Benjamin. *Urbana plemena: Sociologija subkultura u Hrvatskoj*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb. 2001.
9. *Rječnik hrvatskoga jezika* (ur. Šonje, Jure). Leksikografski zavod i Školska knjiga. Zagreb. 2000.
10. Sabljak, Tomislav. *Rječnik hrvatskoga žargona*. V.B.Z. d.o.o. Zagreb. 2001.
11. Samardžija, Marko. *Jezikoslovni razgovori. Desetljeće ugodnih i uglavnom uzaludnih prigovaranja o hrvatskome jeziku i u vezi s njim*. Riječ. Vinkovci. 2000.

12. Samardžija, Marko. *Leksikologija s poviješću hrvatskoga jezika (udžbenik za 4. Razred gimnazije)*. Školska knjiga, Zagreb. 1995.
13. Simeon, Rikard. *Enciklopedijski rječnik lingvističkog nazivlja*, 1. sv., Matica hrvatska. Zagreb. 1969.
14. Sočanac, Lelija; Žagar-Szentesi, Orsolya; Dragičević, Dragica; Dabo-Denegri, Ljuba; Menac, Antica; Nikolić-Hoyt, Anja. *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima: prilagodba posuđenica*. Nakladni zavod Globus. Zagreb. 2005.

Internetski izvori:

1. Hrvatski jezični portal. Preuzeto s http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f15iXxB6.
2. Wikipedia. Preuzeto s https://hr.wikipedia.org/wiki/Internetski_trol#cite_note-5.
3. Rječnik engleskoga jezika. Preuzeto s <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/engleski>.
4. Rječnik neologizama. Preuzeto s <http://rjecnik.neologizam.ffzg.unizg.hr/>.

Članci:

1. Foro, Mirjana. 2014. *Leksička razina publicističkog stila*. Hrvatistika: studentski jezikoslovni časopis, 7. (7.), 162 - 163. Preuzeto s <http://hrcak.srce.hr/134925>.
2. Drljača Margić, Branka. 2009. *Latentno posuđivanje u hrvatskome i drugim jezicima - posljedice i otpori*. Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 35(1), 53-71. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/50700>.
3. Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2015. *Anglizmi na stand-byu*. Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika, 2(2), 1-10. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/171927>.
4. Turk, Marija. 1996. *Jezični purizam*. Fluminensia: časopis za filološka istraživanja. 8, br. (1-2), 63-79. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/132668>

14. SAŽETAK

U radu se, nakon utvrđene pretpostavke, promatraju glavna obilježja leksika kroz vremensku, prostornu i funkcionalnu raslojenost hrvatskoga jezika. Nakon toga se definira neologizam, te se promatraju načini i razlozi njihova nastanka. Potom, promatra se njihova podjela prema kategorijama i načinima postanka. Pretpostavlja se da će najveći broj neologizama pripadati posuđenicama, promatra se proces jezičnoga posuđivanja, podjela posuđenica s obzirom na stupanj prilagođenosti hrvatskome jezičnom sustavu te načini prilagodbe kroz četiri podjele. Daljnjom se analizom prikupljeni neologizmi promatraju prema utvrđenim kriterijima kao što se promatra i mogućnost zamjene tuđih riječi hrvatskim istovrijednicama. U zaključku je istaknuto mišljenje kako je problematična uporaba tuđih riječi i tuđica kod mladih govornika kako bi istaknuli vlastiti identitet ne imajući na umu važnost vlastitoga jezika s ciljem njegova očuvanja.

Ključne riječi: leksik, neologizam, jezično posuđivanje, posuđenica, podjela posuđenica, anglizmi

15. NASLOV I KLJUČNE RIJEČI

Some characteristic of lexic in magazines for young

Key words: lexic, neologism, language borrowing, loanword, classification of loanwords, anglism